Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *79. évfolyam, 16. szám* ■ *2014. április 20.* ■ *Húsvét ünnepe* Ára: 275 Ft

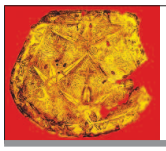

„A koncert érzelmekre ható, és az *Omega* eddig nem látott arcát mutatja be.”
Koncert a mennyben – Kiskőrösön ▶ *3. oldal*

„A húsvét nem egyenlő a csokinyuszival és a festett tojással – erre hívta fel a belvárosi járókelők figyelmét a villámcsődület.”
Bevonulás a Vörösmarty térre ▶ *5. oldal*

„Mintha ruhája színével – talán tudat alatt – tizenhat éves kori rózsaszín álmainak a nyomába eredt volna.”
Megemlékezés Ágfalván ▶ *5. oldal*

„Kossuth Lajos Shakespeare-összessel vonult be budavári börtönébe.”
Shakespeare igézetében ▶ *7. oldal*

Örömüzenet dzsesszben ▶ *3. oldal*
Legyünk láthatóan evangélikusok ▶ *5. oldal*
Kitárom előtted szívem… ▶ *12. oldal*
Filkó csodája ▶ *13. oldal*
„Szép, ragyogó napunk támadt” ▶ *14. oldal*
Német és szlovák oldal ▶ *6. és 10. oldal*

■ Dr. Hafenscher Károly

Van értelme!

Nem csupán kedvünk miatt, de egész létünket érintő módon fontos tudni, hogy van értelme. Nem hiábavaló a küzdelmünk, a futásunk, a fáradozásunk, az igyekezetünk. Van értelme a prédikációnak, van értelme a hitnek, van értelme az életnek. A legnagyobb ellenség ugyanis a hiábavalóság. És sokszor tényleg úgy érezzük, igaza van a *Prédikátor könyve* szerzőjének: minden hiábavalóság. Ha pedig ez az érzés elárasztja lelkünket, lebénulunk, elerőtlenedünk, tönkremegyünk. Jobb esetben csak lézengve vegetálunk.

Bármit felépítünk, bármit megalkotunk, bármit gyakorlunk, pusztulásra van ítélve, a mulandóság átkának sötét felhője már menet közben rávetül. Még a legszebb dolgok, a legértelmesebb ügyek is elröppenő emlékké silányulnak; és ez a „vége lesz” megkérdőjelezhet mindent.

A mulandóság, a halál kérdőjelet tesz minden mellé. Lehet homokba dugni a fejünket, lehet úgy élni, mintha minden állandó lenne, s nem lenne halál. Azután látunk egy szörnyű balesetet, hallunk egy tragédiáról, végignézzük, mit tesz szerettünkkel egy gyógyíthatatlan betegség, elvesztjük azt, aki kedves számunkra, s rögtön szembesülünk a ténnyel, amelyet *Juhász Gyula* így fogalmazott meg: „Eljön mindenkinek a pillanat, / Mikor egészen egyedül marad, / Mikor mellette senki, semmi más, / És nem segít se átok, sem sirás. // Az élet távol, a halál közel…” *(Venit summa dies…)*

Az örök emberi kérdést és nyomorúságot Pál apostol is előveszi, napirendre tűzi. Beszél a mulandóság tragédiájáról és arról is, hogy józan gondolkodással számolva nincs is reményünk. A „józan” gondolkodást azonban felülírja egy páratlan esemény, amely nem hasonlítható semmihez. Ez az esemény húsvét. Krisztus feltámadt. Meghalt, de újra él, a halott otthagyta a zárt, sötét sírt, és előlépett, beszélt, evett-ivott, áldott, és ezzel megismételte a tanítványoknak adott ígéretét: *„…én élek, és ti is élni fogtok.”*

AZ ISTEN FIA CÍMŰ FILM JELENETÉNEK FELHASZNÁLÁSÁVAL

És húsvét miatt, húsvét óta nem hiábavalóság az élet, van, lehet értelme, nem kell, hogy tovatűnő emlék legyen, ahogy egy síremlékre az elhunyt neve helyett csak ennyit írtak: „Fuit” („Volt”). Élt. *„…én élek, és ti is élni fogtok”* – hangzik a feltámadott biztatása. *„…ha majd elmentem, és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magam mellé veszlek titeket, hogy ahol én vagyok, ott legyetek ti is.”* (Jn 14,3)

Pál elére állítja a kérdést: *„Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is.”* (1Kor 15,14) Majd később így folytatja: *„Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.”* (19. v.)

Van azonban egy kulcsszó, amely több mint kapaszkodó, több mint dacoló ellenkezés, több mint önáltató próbálkozás. Ez a kulcsszó magát az életet rejti: „ámde”. *„Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül…”* (20. v.)

Minden ezen áll vagy bukik. Az értelmes életet teremtő Istentől elszakadó ember az értelmetlenség mélységébe zuhant. Megpróbálja beérni kevesebbel, de kiderül: nincs mit tenni, az elmúlás mindent behálóz. Ámde Krisztus feltámadt a halálból! Kinyílt a zsákutca másik vége, kitárulkozott a távlat, lehet tovább, mert meghalt a halál. Krisztus legyőzte.

Van értelme az igehirdetésnek: mert az Isten szava, a teremtő Ige, amely létrehozta a világot, amely létrehoz minden értéket, ma is életet és értéket teremtő, életet és értéket megtartó szó. S a csoda: hogy ez emberek ajkán csendül fel – így tetszett az Istennek… Nem hangulatos szentbeszéd, nem vallásos, elmélkedő gondolatközlés, nem is csupán magyarázat – az elszáll.

Van értelme az igehirdetésnek, mert az az élet igéje, az örökké megmaradó és örök életet munkáló, teremtő szó.

Van értelme a hitnek. Mert nem önáltatás, nem alaptalan reménykedés, nem „csak azért is” dac a valósággal, hanem Krisztus feltámadásának mindent elsöprő erejére alapozott bizalom és reménység annak, aki kéri, megkapja, és él vele.

Van értelme az életnek, hisz nem csupán egy csúfos véget érő kaland a földi vándorlás, hanem része az Isten világának, a létezésnek. Nem hiábavaló emberséggel, eleséseinkből újra meg újra felállva járni a vándorutat, nem értelmetlen a naponkénti küzdelem a jóért, nem hiábavaló a sok-sok fáradság. Krisztus feltámadt a halálból – Pál fogalmazása szerint – *„első zsengeként”.* Húsvét – páratlan esemény, de folytatása következik.

Húsvét miatt van értelme! Igen, értelmes életre hívott és indít a feltámadott Úr! 2014 húsvétján is.

A szerző egyházunk zsinatának lelkészi elnöke

HÚSVÉT ÜNNEPE – JÓN 2,2–10

A cet oldalán nincsen ablak…

Az úgynevezett papados repülőgépeken, ahol nincsenek ülésekhez kötött jegyek, az ablak melletti helyekért nemritkán tülekednek az utasok. Az úszó szállodáknak is nevezett luxushajókon hihetetlen árkülönbség van az ablakos és az ablaktalan kabinok között. A szállodák vaskos felárakat számítanak fel a tengerre vagy érdekes látnivalókra néző szobáikra.

Győrben az ETO Parkban lévő szálloda a város stadionjával közös épület. Vannak benne olyan szobák, amelyek egyenesen a stadion gyepszőnyegére néznek. Gondolom, kellő feláruk van ezeknek is.

Bár a példaként említett „látványtöbbletet” egyik-másik esetben biztos, hogy mi meg sem tudnánk fizetni, ez nem jelenti azt, hogy a kilátások nekünk nem fontosak. Mert fontosak. Még akkor is, ha a kilátás csupán passzív megfigyelésre kínál lehetőséget.

A repülőgépen vagy hajón az ablak mellé kerülő utas kitekinthet az ablakon, és láthat is valamit a kinti világból, de nem befolyásolhatja az utazást. Ugyanúgy, mint az, aki a szállodai ablakából vagy a nézőtérről figyel egy sportesemény. Egészen más a pilótafülke ablakán kinézni vagy az óceánjáró hajó kapitányi hídjáról szemlélni a távoli látóhatárt, és más a kormányt fogva vezetni egy repülőgépet vagy egy nagy hajót.

Az ablaktalan szobák, a sötét kamrák a kiszolgáltatottság, a kilátástalanság érzését ébresztik az emberben. A börtönökben a legsúlyosabb büntetés az, amikor valakit a sötétzárkába csuknak…

Jónás könyvének elbeszélése olyan fokú kiszolgáltatottságot mesél el, amely az emberi képzelet végső határához közelít. Nem véletlen, hogy már a középkorban is komoly értelmezési viták folytak *Jónás könyvének* erről a részéről. Valós, megtörtént eseményt vagy példatörténetet ad elénk a Szentírás?

Amikor *Luthert* ez ügyben állásfoglalásra próbálták rávenni, ő szellemesen és egyben a lényegre mutatóan azt mondta, hogy „amennyiben a Szentírás mondja, akár azt is el tudnám fogadni, hogy Jónás nyelte le a cetet.” Luther ezzel nemcsak arról beszélt, hogy a Szentírás üzenete központi jelentőségű számára, hanem arról is, hogy nem a műfaj a központi kérdés, hanem az, amit a szöveg üzenetként mondani akar.

Jónás halálra ítélt állapotban van. Olyan helyzetben, amelyben semmiféle kilátás nincs. A cet oldalán nincsen ablak. Még passzív kilátásra sincs lehetőség! Semmi reális esély nincs a menekülésre, a túlélésre.

Az életben az ember sokszor kerülhet szorult helyzetbe. Talán betegágyon fekve vagy műtét előtt. A gyógyulás esélyét ilyenkor az orvosok néha százalékos arányban is megfogalmazzák. A műtét előtt mondjuk nyolcvan százalék az esély a felépülésre. Sokkal kellemetlenebb, amikor ez a szám ötven százalék alá csúszik, vagy amikor már csak húsz százalék… Ez azt jelenti, hogy ilyen esetekben ötször nagyobb az esélye a betegségnek a győzelemre, mint a gyógyulásnak. A gyógyulni akaró ember persze ebbe a szűkülő esélybe is igyekszik belekapaszkodni. Hányszor próbálnak segítőkész emberek támogatást szerezni szinte esélytelen helyzetben lévő súlyos betegeknek egy-egy költséges külföldi műtéthez, a sikerben bizakodva.

A VASÁRNAP IGÉJE

Jónásnak a cet gyomrában nulla százalék az esélye. A cet oldalán nincsen ablak. Nincs semmiféle kilátás. Jónás imája emberileg a reménytelen ember sóhaja. És mégsem az. *„Az embereknek lehetetlen, de az Istennek nem, mert az Istennek minden lehetséges.”* (Mk 10,27)

Ezen a ponton ér össze *Jónás könyve* és a húsvéti csoda. Jézus maga kapcsolta össze ezt a kettőt. Amikor jelt kívántak tőle, és ő azt mondta: *„…nem adatik más jel, csak a Jónás próféta jele. Mert ahogyan Jónás három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld belsejében három nap és három éjjel.”* (Mt 12,39–40)

A cet oldalán nincsen ablak. Ugyanúgy, mint ahogy a koporsón, a sírgödrön és az urnákon sincs.

Az élet fájdalmas valósága és mindannyiunk keserves tapasztalata, hogy az életúton előbb vagy utóbb szembe találjuk magunkat olyan helyzetekkel, ahol nem jók a kilátások. Olyan helyzetek is jönnek, amelyekben nincsenek egyáltalán semmilyen kilátások. Lelkészi szolgálatomban sokszor, személyes életemben pedig néhányszor találkoztam már ezzel az ablaktalan helyzettel. A sötét reménytelenséggel. Az elmúlás rémével, a teljesen értelmetlen és felfoghatatlan halállal. Kicsi gyermekek, középiskolás diákok, árvákat itt hagyó szülők sírja mellett állva. Amikor magam is értetlenül álltam a nyitott sírok mellett, és amikor lelkészként az én lelkem is háborgott és értetlenkedett. Őszintén bevallom, hogy ilyenkor nem volt könnyű vigasztaló szavakat találni.

Hordozok olyan tapasztalatot is, amikor egészen közel voltam magam is a halálhoz. Nem a cet nyelt el, hanem a szén-monoxid. Máig nem értem a hogyant és a miértet.

Nem mindig értjük, hogy az egyik miért megy el egészen érthetetlenül, máskor azt nem, hogy a másik miért maradhat mégis itt. Feltételezhetően feladatunk van.

A cet gyomrának ablaktalan mélysége nem csak Jónás kiváltsága. Sokan és sokféleképpen járják, járjuk meg, élik, éljük át a reménytelen sötétség állapotát. És néha a szabadulás csodáját.

A húsvéti csoda Isten szabadításáról szól. Ahogy igénk utolsó mondata mondja: *„Az Úrtól jön a szabadulás!”* A húsvét azonban messzebb mutat Jónás szabadulásánál. Jónás szabadulása egy értetlen próféta új esélyét jelentette. Isten nem vetette el őt, folytathatta a küldetést, az üzenet közvetítését.

Jónás arra kapott újra lehetőséget, hogy mondja el: irgalmas az Isten, akinek szeretete meghaladja a képzeletünket. Jónás történetének folytatásából tudjuk, hogy Jónás képzeletét is messze meghaladta. Isten még Ninive megtérő népének is kész megbocsátani és új esélyt adni.

Húsvét az új távlatról szól. Ami az ablaktalan koporsókban, urnákban és sírokban pihenőknek is a reménye. Jézus Krisztus győzött bűn és halál felett, mert Isten hatalmának és szeretetének nincsen határa. Ez az igazi remény!

■ Szemerei János

Imádkozzunk! Köszönjük, Istenünk, hogy nincs olyan mélység, ahonnan nem hallod meg a hangunkat. Nincs olyan mélység, ahonnan ne tudnál felemelni. Köszönjük a húsvéti győzelem csodáját, hogy Jézus Krisztusban értünk is győztél a bűn és a halál felett! Köszönjük a reményt! Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Úr Jézus Krisztus, élet és halál Ura! Meghajtjuk fejünket színed előtt, és kérünk, hallgass meg bennünket, amikor szívünket hozzád emeljük.

[Lektor:] Drága megváltó Urunk! A fogságból szabadságot teremtettél azáltal, hogy felnyitottad vak szemeinket, és megláthattuk Isten akaratát és szándékát életünkben. Hozzál számunkra igaz megtérést, amely életünket formálja, alakítja, és láthatóvá teszi az emberek előtt húsvét örömét! Kérünk téged…,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Úr Jézus Krisztus! Hálatelt szívvel tekintünk eddigi életünkre, hiszen egyszeri, tökéletes és megismételhetetlen áldozatoddal az Istenben való létezésünket biztosítottad és biztosítod ezután is. Drága véred megtisztított a bűntől, és Isten előtt újra méltókká tettél a gyermekségre. Könyörgünk egyházadért és a benne ténykedő emberekért, akik tanítványságukkal tesznek bizonyságot győzelmedről, és hirdetik a szabadulást az evangélium által. Kérünk téged…,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Áldd meg mindazok életét, akik húsvét öröméből, feltámadásod isteni csodájából merítenek erőt a hétköznapi terhek elviselésére, és erősítsd meg őket hitükben, hogy meg ne inogjanak. Kérünk téged…,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Győzelmet vettél, ó, Feltámadott, a gonosz ereje, emberi gyarlóságunk és gyengeségünk felett, és újjászültél bennünket az előlünk idáig elrejtett igazság által. Könyörgünk a hitetlenekért, a keresőkért, az árvákért, a betegekért és mindazokért, akik ki vannak szolgáltatva a gonosz kívánságoknak, és különösen is rászorulnak szeretetedre.

Kérünk téged, éreztesd velük, hogy nem maradtak magukra, és hogy húsvét szabadító ereje békességet és üdvösséget hoz minden ember számára. Kérünk téged…,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Értünk könyörgő Úr Jézus Krisztus! Te vagy az alfa és az ómega, a kezdet és a vég. Kérünk téged, emlékeztess bennünket mindennap arra, hogy nálad van az élet kulcsa, s aki benned leli meg élete értelmét, annak örök üdvösséget adsz. Küldd el Szentlelkedet, és szentelj meg minket, hogy dicsőíteni tudjunk téged, aki az Atyával és a Szentlélekkel élsz és uralkodsz mindörökkön-örökké.

[Gyülekezet:] Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„A húsvéti angyal prédikációjának a lényege ez: Ti a sírban keresitek azt a Jézust, aki ma már egészen más. Ti megfeszítettnek hisztek, pedig már feltámadott halottaiból. A halál birodalmában hiába keresitek. A helyet megmutathatom ugyan, ahova helyezték, de maga nincs itt többé. Az ő neve most már: »Nincs itt.« Pál is ezt mondja: »*Annakokáért ha feltámadtatok a Krisztussal, az odafelvalókat keressétek, a hol a Krisztus van, az Istennek jobbján ülvén.*«"

Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

HÚSVÉT 2. NAPJA – ÉZS 52,7–10

Hírek

Sajtóhír: *„A szavazatok 99,99 százalékos feldolgozottságánál kiderült, hogy a választók bizalmának köszönhetően a Fidesz és a KDNP a parlamenti mandátumok többségét megszerezte – mondta Kocsis Máté, a Fidesz kommunikációs igazgatója sajtótájékoztatóján vasárnap. Kétharmados parlamenti többséget szerzett a kormányzó pártszövetség a szavazatok 99,99 százalékos feldolgozottsága alapján. A Nemzeti Választási Iroda múlt vasárnapra virradó éjjel közölt adatai szerint a Fidesz–KDNP-nek 133, az MSZP–Együtt–DK–PM–MLP-nek 38, a Jobbiknak 23, az LMP-nek pedig 5 mandátuma lesz az új Országgyűlésben. Az egyéni választókerületekben nem változott meg szombaton az eredmény a múlt vasárnapihoz képest. E szerint a Fidesz–KDNP 96, az MSZP–Együtt–DK–PM–MLP pártszövetség 10 mandátumot szerzett az egyéni választókerületekben. A változásra 16 választókerületben volt matematikai esély."*

* * *

Hírek szerelmesei vagyunk. *Hankiss Elemér* egy könyvében arról ír, hogy milyen nagy mértékben határozzák meg napjainkat a reggel elolvasott hírek. A jó hírek biztonságot adnak, a rosszak bátorítanak, hogy mi azért mégsem vagyunk olyan vesztesek.

Az elmúlt generáció büszke volt arra, hogy tudott a sorok között olvasni. Annak a kornak az újságírói pedig nagyon értettek ahhoz, hogyan kell a sorok közé írni.

Most sajtószabadság van, ami azt jelenti, hogy bármit le lehet ugyan írni, de mindenki tudja, hogy cenzúra azért van. Egy ilyen helyen dolgozó ismerősöm épp a minap beszélt arról, hogy mennyire megviseli, amikor látja, hogy a híreket hogy húzzák meg. De semmi baj, mert nagyjából mindenki tudja, mi a helyzet. A hírek dolgában járatosak vagyunk az egymásra kacsintásban.

Ugyanígy vagyunk a szájról szájra terjedő információkkal. Általában nyitottabbak vagyunk a rossz hírekre. Ezek felpezsdítik unalmas hétköznapjainkat.

* * *

Sajtóhír: *„Olekszandr Turcsinov ügyvivő ukrán államfő múlt hétfő reggelig (közép-európai idő szerint 8 óráig) adott haladékot a közigazgatási és egyéb épületeket megszállva tartó kelet-ukrajnai oroszpárti aktivistáknak fegyvereik letételére. Turcsinov vasárnap este az ukrán tévében elhangzott bejelentése szerint »átfogó terrorizmusellenes hadműveletet« terveznek a hadsereg bevetésével a keleti országrészben, ahol szerinte Oroszország szítja a zavargásokat, és »háborút folytat Ukrajna ellen«. Az orosz külügyminisztérium erre reagált. Közleményében a Nyugatra hárította a felelősséget egy ukrán belháború megakadályozásáért, mondván, hogy a Nyugatnak »vissza kellene fognia« szövetségeseit az ukrán kormányban."*

* * *

Másfelől nyitottságunk a rossz hírek felé azért is érthető, mert nem bízunk a jó hírekben. A minap hallottam két embert beszélgetni.

– Mi újság? – kérdezi az egyik.

– Semmi különös – mondja a másik.

– Hála Istennek.

Az jó, ha nem történik semmi különös, mert a különös csak rossz lehet.

A nép, mely ezeket a mondatokat elsőként hallotta, szintén nem bízott már. A fogság hosszú évtizedei hozzászoktatják az embert ahhoz, hogy ne fájjon a jó hír hiánya, hogy elvesztve várakozását a reményteljes fordulatok iránt. A váratlan öröm már-már zavarba ejtő.

Márpedig ez a nép történelemformáló, egzisztenciális örömhírt kap. Az, amit már nem vártak, ami lassan mesévé, álmodozássá vált beszélgetéseikben, hirtelen hétköznapi valóság lett. Nem hitték, hogy Isten emlékszik még rájuk, most pedig közvetlen közelről láthatják, amit tesz. Világokat fordít meg, hadseregeket visz győzelemre. Birodalmakat emel fel és tüntet el örökre.

* * *

Sajtóhír: *„Drágult az arany, de a technikai pozíciók növekvő pesszimizmust jeleznek. Annak ellenére, hogy az arany mintegy 1 százalékot drágult a héten, a sárga fém piacán nyitott technikai pozíciók tovább növekvő pesszimizmusról árulkodnak az amerikai Határidős Árutőzsde Felügyelet (CFTC) pénteken közzétett adatai szerint. A CFTC pénteken közzétett, keddi állapotot tükröző adatai szerint immár egymást követő harmadik hete csökkent a spekulatív nettó vételi pozíciók száma, mely ezúttal 6236 darabbal 120 885 darabra esett az egy héttel korábbi adatokhoz képest. Az előző heti statisztikákhoz hasonlóan a vételi pozíciók száma tovább csökkent, míg az eladási pozíciók száma tovább emelkedett: előbbi 5694 darabbal 168 495 darabra esett, míg utóbbi 542 darabbal 47 610 darabra emelkedett. Bár a technikai pozíciók növekvő pesszimizmusról árulkodnak, a hét első két napján drágult az arany az előző pénteki záróárhoz képest, és a hét hátralevő részében is emelkedett az árfolyam."*

* * *

AZ ÜNNEP IGÉJE

A mi hírünk Jézus feltámadása. Mi is úgy hallottuk. Mi sem hittük el. Pontosabban azt mondtuk, igen, de nem tudott soha az életünk részévé, reményévé válni. A mi életünk valósága a halál. Lassan hozzászokunk. Betegség, öregség, lehullás, temetés. Ez a mi világunk. Hogy illeszthető be ebbe a feltámadás örömhíre?

A hírek végtelenül hatnak ránk. Ezt a hírt nem engedhetjük hatni életünkre, hiszen mindent a feje tetejére állítana. Inkább jöjjenek háborús hírek, pénzügyi hírek, meteorológiai jelentések, katasztrófák, balesetek, szörnyűségek hírei.

A halálunkhoz ragaszkodunk. Mindent ennek vetünk alá. Folyton az óránkat nézzük. Latolgatjuk, mire van még időnk. Próbálunk maradandót alkotni, hátha emlékszik ránk valaki még halálunk után is egy darabig.

Küzdünk a halál ellen. Gyógyszerekkel, fiatalítószerekkel, vagy csak egyszerűen nem veszünk tudomást arról, hogy meg kell halnunk. Ez a mi világunk. Jól bejáratott, ismerős, megszokott világunk. Melyikünk merné hinni, hogy másképp is lehet?

Az örömhír mégis jön a hegyeken át. Félelmünk, beletörődésünk, érzéketlenségünk hegyein át. Ijedtségünk, kapaszkodásunk, lemondásaink hegyein át.

„Mert megölhették hitvány zsoldosok,
és megszünhetett dobogni szive –
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die."

■ Koczor Tamás

A cikk végén található idézet Pilinszky János Harmadnapon című versének részlete

„Nem tudok imádkozni!"

Tizenéves voltam, amikor ez rám zuhant. Életem első ifjúsági bibliaóráján ültem, és a lelkészünk egyszer csak ezt mondta: „Imádkozzunk!" Én is lehajtottam a fejemet, és imára kulcsolt kezeimet bámultam, miközben úgy éreztem, forog körülöttem a világ. Bár gyermekkoromban az esti imát gyakran mondtuk együtt lefekvés előtt a nagymamámmal, de ez most a közösségben más volt. Féltem. „Hiszen én nem tudok imádkozni!" – gondoltam magamban.

Talán a legfontosabbat már akkor tudtam az imádságról. Azt, hogy a szív mélyéről szól, és Istent úgy szólítja meg, mint ismerősét. Az alkalom természetesen nem úgy záródott, hogy bármit is kellett volna mondjunk. Ez a délután azonban mindig eszembe jut, amikor azt hallom valakitől: „Nem tudok imádkozni."

A könyvespolcomon két sötét rózsaszín könyv áll. Azon a részen, ahol az imádságoskönyvek találhatók. Szeretem ezt a polcot. Megannyi kötet sorakozik itt, melyek tanítanak, és példát adnak az imádkozás miféleségére. Az elmúlt karácsonykor is kaptam egy kis keménykötésű imakönyvet. Csodálatos, hogy voltak, vannak imákat lejegyzők. Hiszen ezek a szavak lelkünk legmélyéről származnak, és annak a hitéről tanúskodnak, aki megszólítja az Urat.

A két sötét rózsaszín könyv is itt áll. A szerző *Ordass Lajos.* Hatvanöt pontban foglalta össze a püspök mindazt, amit jó tudnunk az imádság tartalmáról, gyakorlatáról, lélektanáról. A könyv nyelvezete egyszerű, közérthető, minden fejezete rövid. Nagy segítség azoknak, akik szeretnének elmélyedni e témában, és imádkozó emberré akarnak válni. Az első könyv címe: *Az imádkozásról,* a másodiké: *Nem tudok imádkozni.* Két mű, ugyanazzal a tartalommal.

Megkérdezhetnénk a köteteket kiadó Ordass Lajos Baráti Kört, három év múltán miért döntött a címváltoztatásról. Ugyanakkor már sejtjük is a választ. Hamarabb kapunk az után, ami valami módon bennünket tükröz. S milyen sokan mondják szomorúan: „Én nem tudok imádkozni!" Még azok is, akik ott ülnek a bibliaórákon, és presbiterek, egyházi iskolába, óvodába járatják gyermeküket, vagy éppen ott pedagógusok…

Egy ilyen könyv kínálja magát. A gerincén ugyanis ott állnak azok a szavak, amelyeket már számtalanszor kimondtunk. Leemeljük, belelapozunk, a püspök bátorítása pedig röggtön tovább is lendít, hogy ne csak vágyakozásunk legyen, de annál sokkal több: „Azt hiszem, ha az imádság iránt kifejezett érdeklődésed a kíváncsiságnál több volt, akkor Ő neked is megadja, amit nekem megadott: az imádkozó életet."

Nem tudok imádkozni! Vagy igazabb lenne azt mondani: nem szoktam, nem is akarok?

Van egy másik könyvespolcom is. Pontosabban egy olyan könyvfal, amelyen gyülekezetünk régi német énekeskönyvei és imakönyvei, Bibliái sorakoznak. Büszke is lehetnék rá, mivel olyan gyűjtemény ez, amely nem mindenhol lelhető fel. Gyönyörű kötésű, családfákat feljegyző, féltve őrzött, mégis sokat használt könyvek ezek. De miért kellett a lelkészi hivatalban helyet keresni nekik?

Több énekeskönyv és imakönyv úgy került ide, hogy a nagyszülő halálát követően hozták be az unokák. Nekik miért nem érték? Vagy miért nem használatos? Igen, persze hivatkozhatunk a német nyelvre, amelyet már sajnos nem beszélnek anyanyelvként az itteniek. De attól még valakinek a személyes hitgyakorlatához kellettek. Egyébként pedig sajnos sokszor a magyar nyelvű vallásos irodalom darabjai is így jutnak el hozzám…

Nem tudok imádkozni, de szeretnék megtanulni! Jézus ismerte ezt az emberi igényt és azt a bizonytalanságot is, amely mögötte meghúzódott. Ezért tanított minket arra, miként imádkozzunk. Bizalommal és Atyaként megszólítva Urunkat.

Ha lelkészként a címben jelzett vallomással találkozom, javaslom először a *Zsoltárok könyvét* fellapozni. Hiszen ott szinte minden élethelyzetre és minden lelkiállapotunkra találunk imádságokat. Felismerjük indulatainkat és érzéseinket, hitünket és kételyeinket. Ha nyitott szívvel és lélekkel olvasunk, akkor hamar világossá válhat számunkra: minden imádság jó imádság. S ahhoz, hogy az legyen, ami – Istent megszólító, vele való beszélgetés –, nem kell feltétlenül mintaima vagy hatalmas gyakorlat, csak egy kis bátorság és annyi hit, amennyi bízik Isten figyelmében, megbocsátásában, szeretetében.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Huszonöt év telt el az első gyülekezeti közösségben szerzett imádságos tapasztalatom óta, amikor bizonyos voltam benne, nem tudok imádkozni. S az azóta eltelt negyedszázad miről szól? Nem mondanám, hogy tudok imádkozni, pedig megannyi imát írtam már istentiszteleteinkre. Inkább úgy fogalmaznék: szeretek imádkozni, és jólesik tudnom, Urunk minden gyenge szót, kétségbeesett fohászt, amelyet kimondok, komolyan vesz. Hála Istennek, már sokszor szabad volt látnom, hogy nem volt hiábavaló valamiért kitartóan könyörögni, és olykor egy-egy sírva elmondott kérésre kegyelmes válasz érkezett igéjében.

Hiszem, hogy a közbenjáró imádságok is eszközei lehettek annak, hogy a környezetemben kapcsolatok gyógyultak meg. Lassacskán magam is hálaadóvá váltam, hiszen megannyi áldás részese lehettem eddigi életem során. Leginkább saját gyermekeink esti imái érintenek meg, amelyek arról szólnak: ők is tudják már, hogy az imádság valami különleges lehetőség, amely összeköti a földet az éggel, az ő személyes életüket Jézus Urunkkal. Áldott az az ember, akinek megadatik, hogy a belső szoba rejtekében együtt legyen az övéivel, és szabad ebbe a nagyon meghitt kapcsolatba, őszinte beszélgetésbe belehallgatnia!

■ Skorka Katalin

Koncert a mennyben – Kiskőrösön

▶ „Legyen egy koncert a mennyben, / Csillagos égi teremben, / Ahol egy elfelejtett dal / Csak arról szól, mit elhittél. // Ott fenn a fények, / Te tudod, éppen addig élnek, / Amíg a dal arról szól, / Mit neked ígért.” – A zene az örök élet előjátéka, tartja a régi latin mondás. És valóban, a zenehallgató ember belekóstolhat a mennyország előízébe, amikor a muzsika Istennek szól. Ezt élhették át az egybegyűltek április 12-én, szombaton este a kiskőrösi evangélikus templomban az *Omega* együttes *Oratórium* koncertjén. És ebben nincs semmiféle túlzás. A rockzene is szólhat Isten dicsőségére.

Maga a zenei anyag egy váratlan felkérés nyomán állt össze. A bátaszéki katolikus templom tornyát vissza kellett bontani, s az együttest jótékonysági koncertre kérték föl. A tizennégy dal mind az Omega-életmű része 1970-től *(Ballada a fegyverkovács fiáról; Az éjszakai országúton)* egészen 2006-ig *(Egy új nap a teremtésben; Szállj le hozzánk, angyal; Koncert a mennyben).* A dalokat áthangszerelték szimfonikus zenekarra, orgonára és vegyes karra. De beépült a dalokba két korál is, valamint a *Himnusz* és a *Szózat* egy-egy motívuma.

Tavaly decemberben a négy adventi vasárnapon Szegeden a fogadalmi templomban, Debrecenben a Nagytemplomban, Székesfehérvárott a Prohászka-emléktemplomban és a soproni evangélikus templomban szólalt meg az *Oratórium.* Most tavasszal kisebb városok nagyméretű templomait kereste meg az együttes. Így került sor Mezőtúr után a kiskőrösi koncertre.

A dolog szépsége, hogy az együttes helyi kórusoknak adja a kísérő vokál feladatát. Kiskőrösön a *Gospel Sasok* énekegyüttes minden egyebet félretéve, intenzív próbákkal tanulta meg a kórusanyagot. És nem akármilyen élmény volt az a színpadon eltöltött két óra, életre szóló emlékként éltük meg…

Március elején a koncertet előkészítő sajtótájékoztató után átjöttünk megnézni a majdani helyszínt, a templomot. Az oltár előtt állva megkérdeztem *Kóbor Jánost* és *Trunkos Andrást,* a produkció menedzserét, a bátaszéki történet mellett motiválta-e még őket valami. A válasz rövid, de annál izgalmasabb volt. „Megöregedtünk” – mondta Trunkos András. Az *Omega* 2012-ben ünnepelte ötvenedik születésnapját. A két alapító tag, Kóbor János és *Benkő László* mindvégig kitartott. A harmadik legrégibb tag, a *Laux József* kiválása után belépett *Debreczeni Ferenc* sem sokkal fiatalabb. Igen, ha elmúlik a fiatalság, az ember hamarabb elgondolkodik a nagy kérdésen: mi lesz azután…?

LUPTÁK GERGELY FELVÉTELE

Az együttes a régi dalokat most más dimenzióban és más stílusban mutatja be. „A koncert érzelmekre ható, és az *Omega* eddig nem látott arcát mutatja be” – nyilatkozta *Gazdag László,* az „Alfától Omegáig – Zenével a hitért” mozgalom szóvivője. Kóbor János szerint az élő istenhit adhat tartást az embernek, és ők abban szeretnének segíteni, hogy a magyar emberek hitükben erősödjenek meg. „Mert e hit nélkül élni nem érdemes” – mondta a méltán híres énekes a koncert után.

A kiskőrösi koncert pedig erről szólt. Az oratórium – szó szerint az „imádság helye” –, a templom ugyan kissé átalakult. De a színpadról a fények, a lézer- és hangtechnika számunkra szokatlan alkalmazása mellett is a dalok az Istenhez fordulásról szóltak. A teli templom együtt énekelte: „Szállj le hozzánk, angyal, / Tégy velünk csodát, / Jöjj hát, az ördög árkán / Segíts minket át! // Támadnak mindig újra / A múltnak szellemei, / Lelkünket mérgezik / A sátán seregei. // Adj erőt most, angyal, / Vár egy új világ, / Érzem, a múltba zárva / Nem élhetünk tovább.”

■ LUPTÁK GYÖRGY
evangélikus esperes (Kiskőrös)

Örömüzenet dzsesszben

▶ Az egyházi esztendő legsűrűbb időszakában kínált az eddigiektől is eltérő módon különleges lelki élményt a budapest-fasori evangélikus gyülekezet legutóbbi dzsesszistentisztelete. A megelőző napokban *Sefcsik Zoltán* evangélizációs sorozatán a boldogmondások végiggondolásával minden érdeklődő Jézus nyomában indulhatott el. Ez az út április 13-án, vasárnap este a jeruzsálemi bevonulás történetének felidézésével a passiótörténet kezdetéhez vezetett.

Két és fél éve lehet a fasori templomban dzsesszistentiszteletet hallgatni. A szervezők és a közreműködő zenészek minden alkalommal újabb és újabb, az *Evangélikus énekeskönyvben* található énekeket dolgoznak fel. Az improvizáció elengedhetetlen összetevője ennek a zenei műfajnak, nincs kétszer ugyanúgy elhangzó mű, sőt itt még két hasonlót is csak ritkán hallani.

A pillanat inspirációja ezúttal böjti énekeink *(Jézus, világ megváltója; Ó, Krisztus-fő, sok sebbel meggyötrött…; Ó, drága Jézus, vajon mit vétettél)* feldolgozásaiban adott mélyre ható élményeket a jelenlévőknek. Minden ismert ének új köntösbe került.

Jézus jeruzsálemi bevonulása magasságokba röpít, a Jézus körüli tömeg hullámzásával viszi a szamárháton ülő Mestert a városba. Ebből a magasságból azonban az ünnep elmúltával pillanatok alatt mélységbe zuhan a történetet hallgató ember: Jézus szenvedéstörténete során egyre magányosabb lesz, egyre kevesebben értik, és állnak mellette. A húsvét örömének magassága azonban csak e mélység végigjárásával lesz több mint a virágvasárnapi érzés, és csak ezen az úton válik szilárddá, stabillá.

Izgalmas észrevennünk, hogy a Jézust bevonulásakor köszöntő tömeg nem feltétlenül dicsőítő sokaság: a *hosia-na* voltaképpen segítségkérő felkiáltás: „Ments meg!” A 118. zsoltár verseiben éppen ilyen értelemben hangzik a Jézus bevonulásából ismert szöveg: *„Ó, Uram, segíts meg! (…) Áldott, aki az Úr nevében jön!”* Így hangzik ma is az egyház felkiáltása: „Úr Jézus, ments meg minket is!”

Nagy János billentyűs hangszereken, *Szirtes Edina Mókus* hegedűn és énekkel szolgált az istentiszteleten. A böjti énekek között felcsendült előadásukban az a húsvéti örömüzenetet hordozó szám is *(Kora reggel ama napon),* mely a Luther Kiadónál megjelent lemezükön is hallható.

A dzsesszistentiszteletek tehát többszörösen is eszközei lehetnek a misszionak: nemcsak úgy, hogy a dzsessz világát ismerőket hívják a templomba, a templomot és az evangélikus korálkincset jól ismerőket gazdagítva újszerű zenei élményekkel, hanem úgy is, hogy evangélikus énekeink feldolgozásai időnként koncerttermekben is felcsendülve hirdetik az evangéliumot. Templomi istentiszteleten pedig időről időre megszólítják a fasori templomba érkezőket, ahogy az idei böjti időszakban is megszólította mindazokat, akik eljöttek.

■ PELIKÁN ANDRÁS

Egy barátság „feltámadása”

ÉGTÁJOLÓ

Talán stílszerű, hogy a húsvéti *Égtájolóban* éppen a feltámadás csodáját leginkább centrumba állító keresztény közösségnek, az ortodox egyháznak egy jeles vezetőjéről, *Ambrosius* metropolitáról *(képünkön középen),* a helsinki egyházmegye főpásztoráról írok.

Az idén immár lassan negyvenöt esztendeje lesz, hogy megismertük egymást. Eredeti nevén *Risto Jääskeläinen* röviddel ordinációja után, 1969 őszén került ösztöndíjasként az Evangélikus Teológiai Akadémiára, ahol éppen kezdő „bagolyként” indultam a lelkészi szolgálat felé. Hamar összebarátkoztunk, a karácsonyi szünetben el is látogatott hozzánk, Nyíregyházára. Azóta is féltve őrzött kincsünk a tőle kapott finn üvegváza…

Risto igazi nyelvzseni volt, hihetetlen tempóban sajátította el nyelvünket. Négy hónap múltán már igét hirdetett Kecskeméten! Sok-sok közös élmény után, 1970-ben tért vissza hazájába, és sajnos egy időre „elaludt” a kapcsolatunk. Majd jóval később váratlan telefonhívást kaptam: „Ambrosius metropolita” keres! Azt hittem, téves kapcsolás, de hamarosan egy régen hallott, ismerős hang köszöntött rám magyarul: „Risto vagyok…”

Hogyan lett az ifjú evangélikus lelkészből a finn ortodox egyház tekintélyes vezetője?! Risto/Ambrosius többek között erre az izgalmas kérdésre is őszinte választ adott a budapesti Finnagora – finn kulturális, tudományos és gazdasági központ – rendezvénysorozata keretében április 2-án a finn nagykövetség könyvtárában tartott előadásában, melynek már a címe is sokat sejtető: *A kisebbségi egyház áldás és teher.*

Talán nemigen gondoltunk még arra, hogy milyen izgalmas párhuzamok fedezhetők fel a magyar evangélikus és a finn ortodox egyház között. Ambrosius metropolita erre hívta fel a figyelmünket ékes magyarsággal indított, majd finnül folytatott előadása bevezetésében. Mindkettő kisebbségi egyház, a lakosság mintegy két százaléka a tagjuk, de országos jelentőségük, lelki, szellemi kisugárzásuk méretüknél lényegesen nagyobb.

S ez így volt már a hatvanas évek végén, a magyarországi kommunista diktatúra idején is. Valójában ez ragadta meg a kényelmes, biztonságos, többségi államegyházból ideérkezett finn ösztöndíjast. Mit jelent, hogyan lehetséges kisebbségi helyzetben, „ellenszélben” bátran megőrizni protestáns identitásunkat?! Ami talán nekünk természetes, szinte formaság – például hogy „Erős vár a mi Istenünk” köszöntéssel üdvözöljük a lelkészt –, számára imponáló hitvallást jelentett. Elmondása szerint éppen ezek a kisebbségi léttel kapcsolatos magyarországi pozitív élmények erősítették fel benne a vágyat az ortodox egyház értékei iránt, amelyeket gyermekkorától közelről ismert, hiszen Kareliából származott, ahol erősebb az ortodox jelenlét. Így találta meg saját, különleges spirituális útját a finn evangélikus egyházból a finn ortodox egyházba, amelynek immár több mint huszonöt éve püspöke. Ugyanakkor Risto/Ambrosius soha nem tagadta meg lutheránus gyökereit…

Előadásában is ortodox egyházi vezetőktől ritkán hallható komoly elkötelezettséggel szólt a reformáció, az egyház állandó megújulásának – „ecclesia semper reformanda” – szükségességéről és az ökumenikus együtt munkálkodás fontosságáról. Hangsúlyozta, hogy a kisebbségi egyházak életében az identitás megőrzése mellett létkérdés a nyitottság, mert különben fenyeget a beszűkülés, a „gettósodás” kísértése. A másik érték, amelyet kiemelt: a minőség, amely jó esetben jellemzi a kisebbségi egyházak szolgálatát, hiszen csak így maradhatnak egészséges versenyben a nagyobb közösségekkel.

Ebben az összefüggésben Ambrosius metropolita elismerőleg szólt egyházunk szolgálatáról, többek között az *Evangélikus Életről* is, melynek hosszú évek óta hűséges olvasója. Értékelte a lap gazdag egyháztörténeti, liturgikai, tanító jellegű cikkeit. Mindezt önkritikusan szembeállította a finn ortodox egyház újságjával, amelynél inkább az olvasmányosság, az eladhatóságot segítő képanyag dominál. Tegyük hozzá mi is önkritikusan, hogy azért az eladhatóság, az olvasmányosság sem hátrány egy sajtóterméknél… Talán itt is igaz, hogy mindig a szomszéd rétje – azaz lapja – a zöldebb?

Mindenképpen hasznos szembesülni azzal, ahogyan mások látnak minket. Kisebbségi létünkből fakadóan megkísérthet egyfajta kisebbrendűségi komplexus: lebecsüljük mindazt, amink van, amit elértünk. Kicsinek, kevésnek látjuk mindazt, amit Isten ránk bízott, hogy másokat is gazdagítsunk vele. Ezzel szemben szinte feltűnő volt, hogy finn barátunk inkább csak a kisebbségi lét előnyeiről, áldásairól szólt, és alig kerültek elő a címben jelzett terhek, nehézségek. Minket talán éppen az jellemez, hogy főleg a hiányainkat panaszoljuk, és valós gondjaink gyakran eltakarják valós értékeinket. Szükségünk van arra a pozitív látásra, amely átragyogott Risto barátom szavain.

Hozzászólásomban meg is köszöntem neki ezt a gyógyító látást, amely többek között abból fakad, hogy őszintén szeret minket, az egész országot, az egyházat. Régi tapasztalat, hogy akit az ember szeret, azt szépnek látja. Olykor talán szebbnek is, mint a zord valóság. De hát éppen ezt a csodát ünnepeljük húsvétkor: hogy Isten szeretete, a legnagyobb Valóság győz a zord tények, a halál sötét valósága felett. Erről zeng a feltámadási himnusz: „Az élet győz, a mord halál / A prédát visszaadta már, / Nagy úrságának vége lett, / Mert Krisztus hoz új életet. / Halleluja!” (EÉ 217,3)

Húsvét fényében gyógyulhatnak, újulhatnak igazán emberi kapcsolataink is. Ezért vagyok hálás Istennek Ristóhoz fűződő „alvó” barátságom „felébresztéséért”. Jó reménységgel várom az újabb gazdagító személyes találkozásokat, többek között majd június 13-án, a teológia évzáróján. Évfolyamunk vele együtt kezdte tanulmányait 1969-ben, így Risto örök tiszteletbeli évfolyam- és szolgatársunk! Külön ajándék, hogy ígérete szerint ordinációnk negyvenedik évfordulójára vele együtt emlékezhetünk majd hálás és örvendező szívvel…

Mert: Krisztus feltámadt! Krisztus valóban feltámadt!

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

A Biblia mindenkié!

Megjelent a revideált új fordítású Biblia

„A Biblia mindenkié” jelmondat egyrészt magától értetődik, hiszen ma Magyarországon bárki hozzáférhet a keresztény hit szent irataihoz, számtalan fordításban és formában. Másrészt azonban nem volt ez mindig így: alig ötszáz éve, hogy a humanizmus által megtermékenyített európai gondolkodás a reformációban éppen az anyanyelvre lefordított Szentírás segítségével érte el, hogy Isten szava nem csupán a kiválasztott kevesek olvasmánya lehetett, hanem minden olvasni tudó ember előtt feltárhatta kincseit.

Nem véletlen, hogy a Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) éppen ezt a mondatot tette a most megjelent revideált új fordítású Biblia (RÚF, 2014) népszerűsítésének jelmondatává, ezzel is utalva a bibliafordítás kulturális, hitéleti és magánéleti jelentőségére.

A főként protestáns egyházak által használt Biblia először 1975-ben jelent meg, lezárva egy közel harmincéves időszakot, amelynek során a magyarországi protestáns egyházak a hagyományos Károli-Biblia megújításán és Isten igéjének mai magyar nyelven való megszólaltatásán fáradoztak. Először 1990-ben került sor ennek az új fordításnak a revíziójára. (Bibliarevízión azt értjük, amikor egy népszerű, általános használatban lévő bibliafordítást megújítunk, mert nem akarunk egészen új fordítást készíteni.)

2014-ben megjelent az új fordítású Biblia legújabb revíziója. Bibliarevíziót általában három ok miatt végeznek világszerte az ezzel foglalkozó szervezetek, többnyire a bibliatársulatok: 1. a bibliatudomány fejlődése; 2. a nyelv folyamatos változása és 3. a társadalmi változások miatt, amelyek gyakran új missziói helyzet elé állítják a keresztény egyházakat. A mostani revízióban mindhárom ok szerepet játszott.

A munkálatok az olvasói észrevételek gyűjtésével kezdődtek 2006-ban. Három év alatt mintegy harmincezer olvasói észrevétel érkezett a Magyar Bibliatársulathoz, s részben ezek figyelembevételével is indulhatott meg az érdemi revíziós munka 2009-ben. A revíziót az MBTA Szöveggondozó Bizottsága végezte, amelynek tagjai az MBTA tizenkét tagegyházának lelkészképző intézményeiből delegált biblikus tanszékvezető tanárok. Minden esetben az ő feladatuk a bibliafordítások vagy revíziók tudományos és szakmai felügyelete. Ebből a körből kerültek ki a revízió érdemi munkáját végző személyek is.

A revízió célja volt a korábbi fordítás idejétmúlt vagy éppen túlontúl időhöz kötött, értelemzavaró, következetlen vagy nehezen felolvasható megfogalmazásainak javítása. Különös figyelmet fordítottunk a „jó magyarságú” nyelvi megoldásokra. Változtattunk a magyar szöveg megfogalmazásán ott, ahol azt találtuk, hogy az új fordítás eddig önálló vagy a bibliafordítások többségi megoldásaitól eltérő úton járt.

A fordítási és szövegtörténeti jellegű, valamint a kulturális és történeti háttérre utaló jegyzetek számát kiegyensúlyozottabbá tettük az *Ó-* és az *Újszövetségben.* Ezekre a jegyzetekre ebben a kiadásban már az adott versek végén csillagok hívják fel az olvasók figyelmét.

„A Biblia önmagát magyarázza” reformátori elv jegyében átnéztük és bővítettük a Biblián belüli kereszthivatkozások körét, valamint megújítottuk a térképeket és a függeléket (bibliai súlyok és mértékek táblázata, eltérő versszámozás a Károli-Bibliához képest, a bibliai könyvcímek rövidítései és a bibliai hivatkozások módja).

Végezetül a stílusában a korábbi kiadásra emlékeztető, mégis egészen új tördelés reményeink szerint könnyebben olvashatóvá teszi a szöveget idősebb olvasóink számára is.

A RÚF 2014 megjelenését a Magyar Bibliatársulat tagegyházainak és támogatóinak bizalma, valamint a Bibliatársulatok Világszövetségének (United Bible Societies) és az Amerikai Bibliatársulatnak a hároméves anyagi támogatása (2009–2011) tette lehetővé.

Magyar Bibliatársulat

Ünnepi könyvbemutató és hálaadó ökumenikus istentisztelet

A Magyar Bibliatársulat szeretettel meghívja Önt a *revideált új fordítású Biblia* (RÚF, 2014) megjelenése alkalmából tartott ünnepi könyvbemutatóra. A könyvbemutató helyszíne: budapesti nemzetközi könyvfesztivál (Millenáris, Kis Rókus u. 16–20.), Supka Géza terem. Időpontja: április 25., 14.30.

A könyvbemutatón a revideált Biblia szöveggondozó munkálatairól, valamint az új bibliakiadás megszületéséről beszélget: *Galsi Árpád,* a Kálvin Kiadó igazgatója; *Pecsuk Ottó,* a Magyar Bibliatársulat főtitkára; *Kustár Zoltán,* a Debreceni Hittudományi Egyetem professzora; *Tokics Imre,* az Adventista Teológiai Főiskola tanára; *Vladár Gábor,* a Pápai Református Teológiai Akadémia professzora; *Bácskai Károly,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója. Közreműködik *Kubik Anna* színművész és *Kéringer László* előadóművész.

www. bibliatarsulat.hu; www.abibliamindenkie.hu

* * *

A hálaadó ökumenikus istentisztelet az új fordítású Biblia 2014-es megjelenése alkalmából április 27-én 18 órakor lesz a budavári evangélikus templomban (1014 Budapest, Bécsi kapu tér) a Magyar Bibliatársulat tagegyházai lelkészeinek közreműködésével.

Húsvéti üzenet

Öröm és remény töltötte el a tanítványokat húsvét napján. Szinte maguk is nehezen fogták fel, hogy a szeretett Mester, aki kínhalált szenvedett a kereszten, tényleg feltámadt. Nehezen emelték fel tekintetüket a nyomasztó események után, de aztán beragyogta őket Krisztus feltámadásának öröme, melynek fénye máig is megvilágítja utunkat.

Nem a csüggedés, nem az értelmetlen sodródás, hanem a bizalom, a derűs világszemlélet, a mindenki felé megnyíló isteni szeretet az az erő, amely átsegít minden nehézségen, még a halálon is.

A teremetett világ úgy jelenik meg ebben a fényben, mint Isten ajándéka, amelyet gondosan és felelősséggel kell kezelnünk. Személyes adottságaink, életünk, egészségünk, a családok, a közösségek, a népek, a nyelvek, a kultúrák, a történelmi tapasztalatok mind a Teremtő ajándékai. Értékesek, és boldogságunkra szolgálnak. A legszebb ajándék pedig maga a világra született emberi élet, melyet örömmel kell fogadnunk, és felelős szeretettel kell gondoznunk, mert minden ember örök boldogságra hivatott. Ebben a ragyogásban látjuk minden ember méltóságát.

Ezzel a bizalommal imádkozunk mindannyiunkért, és építjük a testvéri közösséget minden emberrel.

Feltámadt Krisztus! Valóban feltámadt!

Dr. Erdő Péter *s. k. bíboros, Magyar Katolikus Egyház*
Steinbach József *s. k. elnök, Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa*
Dr. Fischl Vilmos *s. k. főtitkár, Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa*

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának tagegyházai:

Dr. Bölcskei Gusztáv *s. k. református püspök, a zsinat lelkészi elnöke*

Gáncs Péter *s. k. evangélikus elnök-püspök*

Papp János *s. k. baptista egyházelnök*

Pataky Albert *s. k. pünkösdi egyházelnök*

Csernák István *s. k. metodista szuperintendens*

Dr. Frank Hegedűs *s. k. anglikán kanonok*

Arszeniosz Kardamákisz *s. k. metropolita Magyarországi Orthodox Exarchátus*

Mark Golovkov *s. k. érsek Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegyéje*

Siluan Manuila *s. k. püspök Magyarországi Román Ortodox Egyház*

Pantelic Lukijan *s. k. püspök Budai Szerb Ortodox Egyházmegye*

Kirkov Vladimir *s. k. elnök Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház*

Holokausztkiállítás a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban kiállításon mutatták be a magyarországi holokauszt borzalmait, az embermentést és a kor történeti hátterét. Az *Eltűntnek nyilvánítva* címmel megrendezett tárlatot az iskola 10/A osztályos diákjai állították össze. A kiállítást *dr. Réthelyi Miklós,* az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke nyitotta meg.

Az emlékezés az evangélikus templomban április 7-én megtartott reggeli áhítaton kezdődött, ahol *Kelemen Katalin,* a Szim Salom Progresszív Zsidó Hitközség rabbija és *Koczor Tamás* iskolalelkész szolgált. A megemlékezésen a diákokkal együtt – az áldozatok és az embermentők emlékére – hét gyertyát gyújtottak meg. Kelemen Katalin személyes családi történetén keresztül vezette be a soa borzalmaiba a diákságot.

„Az én generációm már nem volt eltűntnek nyilvánítva, de elveszettnek éreztük magunkat. Meg kellett tanulnunk, ki kellett alakítanunk azt az identitásképet, mely az áldozatszerepből kivezet minket. Meghatott, amikor megtudtam, hogy ti, evangélikus diákok holokausztmegemlékezést szerveztek. Példa ez arra, hogy miként lehet az igazak emlékezetét áldássá tenni” – mondta a rabbi, és felhívta a diákok figyelmét arra is, hogy törekedjenek mások megismerésére, valamint hogy nekik is harcolniuk kell a kirekesztés ellen.

Koczor Tamás iskolalelkész figyelmeztetett: „A holokauszt nemcsak társadalmi, hanem teológiai kérdés, azaz a hitünk kérdése. Arra kell a választ keresnünk, hogyan tudjuk betölteni emberségünket.”

Dr. Réthelyi Miklós, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke a gimnázium alagsorában rendezett kiállítás megnyitóján az UNESCO alkotmányából idézett: „Mivel a háborúk az emberek tudatában keletkeznek, az emberek tudatában kell a béke védelme érdekében munkálkodni.”

■ Galambos Ádám
Evangélikus.hu

A kiállítás most ugyan bezárta kapuit, de május utolsó hetétől megtekinthető lesz a budavári evangélikus gyülekezetben.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Kórházmissziói konferencia

Az Evangélikus Kórházmisszió szervezésében április 11–12-én konferenciát tartottak Leányfalun, a Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban.

A pécsi gyermekklinika onkohematológiai osztályán lelkigondozóként szolgáló *Némethné Tóth Szilvia* előadásában hangsúlyozta: azonosulni kell a beteg gyermek gondolatával, terhével, szüleinek a keresztjével. *Honti Irén* kórházlelkész arról beszélt, hogy nélkülözhetetlen az élettünkben az ember, a természet és az Isten tisztelete, majd *Heinemann Ildikó* és *Füzesi Kornél* kórházlelkészek áhítatai következtek.

Balogh Éva kórházlelkész a misztikumról szólt, végül *Bánkus Elisabeth* záró előadásában a zarándokútjáról számolt be. Ő Magdeburgból egészen Sárospatakig zarándokolt gyalog – *Szent Erzsébet* útján.

■ Tóth Melinda Anna

Bevonulás a Vörösmarty térre

► A húsvét nem egyenlő a csokinyuszival és a festett tojással – erre hívták fel a budapest-belvárosi járókelők figyelmét április 10-én annak a villámcsődületnek a résztvevői, amely a virágvasárnapi történetet jelenítette meg a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége és a Pest-budai dalárda szervezésében.

„Jézus példáját és tanítását követve mindenki képes a csodákra saját életében és környezetében” – állt a szamárháton vonuló Jézust kísérő apostolok osztogatta szórólapokon, amelyek Jézus követésére hívták a fővárosiakat. A szamáron ülő Jézus és az őt kísérő tizenkét apostol, valamint a felhívásra hozzájuk csatlakozó, barkaágakat lengető keresztények a Ferenciek teréről indulva a Petőfi tér érintésével a Váci utcán keresztül vonultak a Vörösmarty térig.

A Mestert játszó fiatalember integetve, mosollyal és egy-egy jó szóval köszöntötte a hol csodálkozó, hol visszamosolygó és visszaintegető, de a menetet láthatóan örömmel és érdeklődéssel fogadó turistákat és budapestieket.

A Jézust követő tömegben volt *Raisz Dávid*, a Fasori Evangélikus Gimnázium Volt Növendékei Egyesületének elnöke is, aki lapunk kérdésére elmondta: fontosnak tartja, hogy ilyen, a laikus egyháztagok által kezdeményezett, ökumenikus és a nagy nyilvánosság előtt, a templomok falain kívül zajló rendezvények is hirdessék a keresztény értékeket és az evangélium üzenetét.

Kéthelyi Mátyás a szervezők nevében elmondta: nem véletlenül választották a megmozdulás helyszínéül Budapest Belvárosát, hiszen szimbolikus térnek, az ország szívének tekintik. A fasori gimnázium latintanára ezért reméli, hogy a következő években az újra és újra megismételt felvonulásnak egyre több résztvevője lesz.

■ Kiss Sándor

SEREG KRISZTIÁN FELVÉTELE

Legyünk láthatóan evangélikusok!

Elkészült a videó a Deák téri flashmobról

AZ EVANGÉLIKUS.HU KORÁBBI TUDÓSÍTÁSA A FLASHMOBRÓL

Virágvasárnap már látható volt az *Evangélikus.hu* honlapon a március 29-én megtartott flashmobról, vagyis villámcsődületről szóló videó.

Amint arról már beszámoltunk, egyházunk reformációi emlékbizottságának szervezésében a 2014-es *reformáció és kultúra* tematikus év jegyében tartották meg a budapesti Deák téri templom előtt a zenészek, zenekarok, kórustagok, önkéntesek, diákok rendezvényét, amelyen közösen szólaltatták meg az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű evangélikus himnuszt. Az eseményen forgatott werkfilm már korábban felkerült a netre, de a szerkesztett és megvágott film virágvasárnapra készült el. (Rendezte *Horváth Tamás*, segédrendező, a forgatócsoport vezetője, vezető operátor, vágó: *Győri András Timótheus.)*

A hangszeres bevezető után német és szlovák nyelven is elénekelték a himnuszt a jelenlévők, majd a többszólamú karénekhez rézfúvósok is csatlakoztak, végül az egyre nagyobb tömeg felszabadultan énekelte közösen a zsoltárt.

A feldolgozást *Bence Gábor* készítette *J. S. Bach* négyszólamú korálja alapján. Az „Erős vár…” motívumára épül fel *Mendelssohn Reformáció szimfóniája* is, amelynek több dallamát megszólaltatták a Deák téren is.

A rendezvény egyúttal arra is emlékeztetett, hogy *Luther Márton* és társai 1521. április 16-án a wormsi birodalmi gyűlésre menet énekelték a zsoltárt, amely aztán az evangélikusok himnusza lett.

► Forrás: *Evangélikus.hu goo.gl/23PVIL* és *goo.gl/XEWOIG*

Megemlékezés, morzsaszedegetés és a rózsaszín ruhás hölgy Ágfalván

Tizennyolc éve – a németek kitelepítésének ötvenedik évfordulója óta – az osztrák határhoz közeli Ágfalván minden év áprilisában ünnepség keretében hajtanak fejet a faluból 1946-ban elűzött több mint ezer ember emléke előtt.

Nagy dolog, hogy több százan – magyarországi németek, magyarok, osztrákok és többen az elűzöttek közül – az idén is eljöttek a rendezvényre. Nagy dolog, hiszen évtizedekig emlékezni sem nagyon volt szabad, és németül beszélni is szinte csak titokban lehetett. Arról meg aztán igencsak hosszú ideig főbenjáró bűn lett volna szót ejteni, hogy mennyimennyi törvénytelenség, embertelenség és kegyetlenség lengte be az 1946. áprilisi eseményeket Sopronban és környékén.

Virágvasárnap előtt egy nappal, április 12-én az ágfalvi evangélikus templom adott otthont a falu megemlékezésének. A német és magyar nyelvű rendezvény keretében megszólalt a helyi lelkész, a polgármester és az iskola képviselői. Németül szavaltak a diákok, német énekeket énekelt a népviseletbe öltözött énekkar, és a helyi fúvószenakar is eljátszotta a magyarországi németek himnuszát.

Az elűzöttek tiszteletére állított Luther téri emlékmű megkoszorúzása után a hagyományos ágfalvi babrétes és az elmaradhatatlan kékfrankos mellett a gyülekezeti ház udvarán folytatódott az emlékezés. Arról, ami elmúlt, és arról, ami megmaradt. A hosszúra nyúlt délután olyan volt, mint a táborokból jól ismert „morzsaszedés”. Jó volt az emlékmorzsákat közösen szedegetni az Isten házában és a terített asztalok mellett is. Az pedig igazán megrendítő volt, hogy hatvannyolc év után körünkben köszönthettünk többeket a kitelepítettek közül is.

Nem az idén történt, mégis mintha ma lett volna. Soha nem fogom elfelejteni azt a rózsaszín kosztümös asszonyt, akivel pár évvel ezelőtt akkor találkoztam, amikor hazajött Németországból az ágfalvi búcsúba. Hetekkel, hónapokkal jövetele előtt készült már a templomszentelési istentiszteletre, a táncosok bemutatójára és a nagy jövés-menésre a faluban. Elmondta: betöltötte a nyolcvanadik évét, a férje nemrégiben halt meg. És arról is beszélt, hogy tudja jól, most van itt utoljára. Azért jött haza – mondta –, hogy elbúcsúzzon Ágfalvától, amely a felhőtlen gyermekkort és élete talán legszebb éveit jelentette számára. Többet már nem jön, mert megöregedett. Most még utoljára szeretne elköszönni emberektől, épületektől, helyszínektől, és ezért jó egy hetet itt is maradt a faluban.

Megrendítő élmény volt látni, ahogy ez az idős asszony napokon keresztül ráérősen fel-alá sétált a Fő utcán. És búcsúzkodott. Volt lakóházától, amelyet csak úgy, a „törvény nevében” elvettek tőlük. Templomától, régi iskolájától, a temetőben hagyott nagyszüleitől, a máig itt élő unokatestvéreitől és osztálytársaitól. Mindentől és mindenkitől. És mindig rózsaszín ruha volt rajta. Mintha ruhája színével – talán tudat alatt – tizenhat éves kori rózsaszín álmainak a nyomába eredt volna. Mintha tinédzserkori kettévágott életét, itthon hagyott szerelmét kereste volna hat évtized után. Hét napon át, nyolcvanévesen, csupa-csupa rózsaszínben.

Az ünnepségen többször elhangzott, hogy kötelességünk az emlékezés. Azt meg már csak én teszem hozzá nagyon halkan, hogy nem csak addig, amíg – rózsaszínben vagy talpig feketében – néhányan még hazalátogatnak a hazájukból elűzöttek közül.

■ Heinrichs Eszter *lelkész*

CLAUDIA SÖDER FELVÉTELE

Börtönben tartottak cigánymissziós imanapot

FORRÁS: BV

Április 8. a roma kultúra világnapja. Második alkalommal rendeztek ezen a napon cigánymissziós imanapot a Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben, amelyet 2007-ben adtak át, és közel hétszáz fogvatartott befogadására alkalmas.

Az intézet vezetősége támogatja az egyházak falakon belüli missziós munkáját. Ennek jegyében lett kialakítva az istentiszteletek megtartására is alkalmas díszterem.

Az április 8-i program délelőtt, a fogvatartottak és a Nyíregyházáról érkezettek csapata közötti barátságos labdarúgó-mérkőzéssel kezdődött. Ebéd után az intézet parancsnoka, *Mészáros László* büntetés-végrehajtási dandártábornok, főtanácsos mutatta be az épületet és a benne folyó munkát, többek között az egyik csillagszárny körbejárásával.

A délutáni igei szolgálatot *Fabiny Tamás*, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke végezte Jákób tusakodásának története alapján. A részvételre engedélyt kapó negyven fogvatartott az elhangzottakat feszült figyelemmel kísérte, az énekléshez pedig nagy lelkesedéssel csatlakozott. Utóbbiban *Zsarnai Krisztián* nyíregyházi evangélikus esperes segédkezett.

A továbbiakban *Molnár Erzsébet* lelkész, a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium vezetője, valamint *Szücs M. Klára*, a tiszalöki intézet református börtönlelkésze is szólt. A kötetlen liturgia keretében imádságok és énekszolgálatok hangoztak el a fogvatartottak részéről – többek között szólóban is felcsendült az *Amazing grace (Csodálatos kegyelem)* kezdetű ének, majd ezt közösen is elénekelte a különleges összetételű gyülekezet. Zárásként a jelen lévő lelkészek személyes áldásban részesítették az önként előre kijövőket.

■ Horváth-Hegyi Áron

Deutsche Anlage

Redakteurin:
Pfarrerin Eszter Heinrichs

Risus paschalis

Was würden Sie sagen, wenn Ihr Pfarrer am Ostersonntag vom Altar springen oder in der Predigt eine Reihe von Witze erzählen würde? Solche merkwürdigen Dinge könnten leicht geschehen, wenn Ihr Geistlicher die Überlieferungen der Kirchengeschichte gut studiert hat oder sich in neuen Entwicklungen und Moden der Kirche in Deutschland auskennt. Es geht um den sogenannten *risus paschalis.*

Dieser interessante Brauch, das Osterlachen, war vom Mittelalter bis zum Ende des 19. Jahrhunderts in Deutschland verbreitet. Damals wurden einmal im Jahr, immer zu Ostern, interessante und witzige Anekdoten und Geschichten erzählt, um nach der langen Fastenzeit die österliche Freude zum Ausdruck und die Gemeinde zum Lachen zu bringen. Der *risus paschalis,* das Lachen im Gottesdienst war ein Zeichen dafür, dass Jesus über den Tod gewonnen hat und dass wir mit ihm dem Tode ins Gesicht lachen können.

Heute haben manche Gemeinden und manche liturgischen Reformer diesen Brauch wieder ins Leben gerufen. Ich selber habe einen nicht besonders geglückten Versuch erlebt, als im Berliner Dom der Pfarrer des Kunstdienstes die Stufen des Altars heruntersprang und die Gemeinde sich darüber amüsierte.

Vielleicht wird uns dieses Osterfest keinen solchen Spaß bringen, denn höchstwahrscheinlich wird Ihr Pfarrer oder Pfarrerin im Ostergottesdienst nicht von Altar oder Kanzel springen oder die neusten Pester Witze erzählen. Trotzdem wünsche ich Ihnen den *risus paschalis* – ein Osterlachen, das vom Herzen kommt! Ich wünsche Ihnen ein Lachen, dass aus der großen Freude darüber entspringt, dass Jesus Christus auferstanden ist.

Ich wünsche Ihnen auch noch andere Freude: lachende Menschen und Kinder um uns herum, Zeit füreinander, Gemeinschaft - und eine Gemeinde, in der Sie mit vielen Schwestern und Brüdern von Zeit zu Zeit den „echten" *risus paschalis* erleben dürfen.

Mir macht es große Freude, diese Seite mitgestalten zu dürfen und dass ich dadurch nun weiß, dass meine Gemeinden in Agendorf und in der Gartenstadt von Sopron keine einsamen deutsche Inseln sind, sondern es noch zahlreiche Gemeinden in Ungarn gibt, in denen es deutsche Gottesdienste und Veranstaltungen gibt. Wir sammeln diese Gemeinden und haben sie auf dieser Seite erwähnt. An vielen dieser Orte feiern wir im April aber nicht nur das größte christliche Fest, sondern erinnern auch an die Vertriebenen, an diejenigen, die zahlreiche Kirchen und Gemeinden aufgebaut hatten, die hier ein Zuhause hatten, und die trotz allem nach dem Zweiten Weltkrieg ihre Heimat verlassen mussten. Wir erinnern an sie, die ohne ihren Glaube an den Auferstandenen nicht hätten weiterleben können. Wir erinnern an die, die trotz allen Kummers und Schmerzes dem Tod und dem Verlust ins Gesicht lachen konnten. Wir erinnern an die, die den *risus paschalis* trotz aller Widrigkeiten erlebt haben. Gebe Gott, dass wir sie und ihre Wurzeln mit ihrem Glauben, der ihnen eine neue Zukunft eröffnen konnte, immer vor Augen behalten.

Und schenke uns Gott den echten *risus paschalis,* die große Osterfreude und ein ehrliches Osterlachen, zudem wir keine theatralischen Inszenierungen, keine Äußerlichkeiten, keinen künstlichen Spaß brauchen!

Freut euch und lacht, denn Jesus ist auferstanden! Er ist wahrhaftig auferstanden!

■ Pfarrerin Eszter Heinrichs

Deutsche oder zweisprachige Gottesdienste in der Karwoche und Ostern

17. April – Gründonnerstag
Ágfalva 17 Uhr (zweisprachig), Gyugy 16 Uhr, Sopron 17 Uhr (zweisprachig), Sopronbánfalva 15.30 (zweisprachig).

18. April – Karfreitag
Ágfalva 17 Uhr (zweisprachig), Bonyhád 10 Uhr, Budavár 15 Uhr, Gyugy 16 Uhr, Sopron 9 Uhr, Sopronbánfalva 15.30 (zweisprachig), Szőkedencs 18 Uhr.

19. Samstag
Budapest, Hold u. 18–20. Ökumenische Osternacht ab 20 Uhr, Gyönk 17 Uhr, Sopron 14 Uhr auf dem Friedhof, Sopronbánfalva ab 17 Uhr Osterwache mit Jugendlichen.

20. Ostersonntag
Ágfalva 5.30 Uhr (zweisprachig), Budavár 10 Uhr, Balatonboglár 9.30 Uhr, Sopron 9 Uhr, Sopronbánfalva 10.30 Uhr (zweisprachiger Familiengottesdienst), Szőkedencs 10 Uhr.

21. Ostermontag
Ágfalva 9 Uhr, Bonyhád 10 Uhr, Budavár 10 Uhr, Egyházaskozár 14 Uhr, Kőszeg 10.30 Uhr, Sopron 9 Uhr.

Ostern – Aufstand gegen die Mächte des Todes

Manchmal richtet unsere Seele den Blick nach oben, besonders wenn das Leben schwer wird und uns vor schier unlösbare Aufgaben stellt. Dann könnte es sein, daß sich ein Engel dazugesellt und uns fragt: *Was steht ihr da und seht zum Himmel?* (Apg1,11).

Vor 80 Jahren wurde in einem Vorort von Wuppertal eine theologische Schrift verfasst, die bis heute für die protestantischen Kirchen von Bedeutung ist, die „Theologische Erklärung von Barmen" der ersten Bekenntnissynode der Bekennenden Kirche in Deutschland (29.-31. Mai 1934). Vielleicht muß man heute schon erklären, daß die Bekennende Kirche der relativ kleine Teil der Deutschen Evangelischen Kirche war, der sich weder vor Hitlers Karren spannen ließ, noch bereit war, geduldig auf das Ende der Naziherrschaft zu warten. Es waren zumeist keine Helden, auch keine Widerstandskämpfer, die sich im Pfarrernotbund und in der Bekennenden Kirche zusammen fanden – ja, es gab unter ihnen auch viele Nationalisten und sogar Nazis, die mit der Politik Hitlers in vielen Punkten übereinstimmten. Aber eine Grenze gab es doch für sie: Sie konnten in Hitler nicht den gottgesandten Führer, nicht den neuen Erlöser sehen, nicht den Herrn der Welt. Dieser Titel – *kyrios* – war nur einem vorbehalten: Jesus Christus.

Und so gerieten sie, eher ungewollt, ebenso mit den Mächtigen aneinander, wie es auch schon den früher Christen im Römischen Reich ergangen war, die den Kaiserkult verweigerten und dafür oft genug in den Tod gingen. Grund dafür ist und war die Osterbotschaft: Der von den Mächtigen gekreuzigte Jesus wird von Gott auferweckt, überwindet den Tod und seine Macht ein für alle mal und wird vom Vater auf den Himmelsthron gesetzt: *Darum hat ihn auch Gott erhöht und hat ihm den Namen gegeben, der über alle Namen ist, dass in dem Namen Jesu sich beugen sollen aller derer Knie, die im Himmel und auf Erden und unter der Erde sind, und alle Zungen bekennen sollen, dass Jesus Christus der Herr ist, zur Ehre Gottes, des Vaters.* (Philipper2, 9-11) Jesus Christus allein ist der Herr, der *kyrios*, vor dem allein wir unsere Knie beugen! Kein Herrscher oder Mächtiger dieser Welt hat Anspruch darauf, ob König, Diktator oder gewählter Präsident.

Viele Christen meinen, die Kirche sollte sich aus der Politik heraushalten und sich auf das Wesentliche konzentrieren, ihren ureigensten Aufgaben nachkommen. Tatsächlich war es selten segensreich, wenn Kirche Politik gemacht oder sich von sich aus in die Politik eingemischt hat, wie viele Beispiele aus der Geschichte belegen. Meist ging es dabei um die Unterstützung des Staates. Aber auch wenn die Kirche sich von der Politik fern zu halten sucht, wenn sie sich nur noch auf Seelsorge und Gottesdienst konzentriert, wird ihre eigene Botschaft sie immer wieder daran erinnern, daß es nicht um das private Seelenheil geht bei unserem Gott, sondern um die ganze Welt, um die ganze Menschheit. Der Gott, der Israel aus der Sklaverei befreite und die Verbannten aus Babylonien zurückbrachte, wendet sich in Jesus Christus allen Menschen zu. Er nimmt unser Leben und unser Leiden auf sich, er verkündigt das Reich Gottes gegen alle Widerstände und geht den Weg zu Ende. Er lässt sich von einer unseligen Allianz lokaler und römischer Machthaber zum Tode verurteilen und ans Kreuz schlagen und stirbt unseren Tod. Aber der Plan der Mächtigen geht nicht auf, Jesus bleibt nicht im Tod. Damit bricht er den Bann der Macht und des Bösen.

Der Schweizer Pfarrer und Liederdichter Kurt Marti hat dies in seinem berühmten „Anderen Osterlied" zum Ausdruck gebracht: *Das könnte den Herren der Welt ja so passen, wenn erst nach dem Tode Gerechtigkeit käme, erst dann die Herrschaft der Herren, erst dann die Knechtschaft der Knechte, vergessen wäre für immer. / Das könnte den Herren der Welt ja so passen, wenn hier auf der Erde stets alles so bliebe, wenn hier die Herrschaft der Herren, wenn hier die Knechtschaft der Knechte so weiterginge für immer./ Doch ist der Befreier vom Tod auferstanden, ist schon auferstanden und ruft uns jetzt alle zur Auferstehung auf Erden, zum Aufstand gegen die Herren, die mit dem Tod uns regieren.* (Kurt Marti: Anderes Osterlied, 1970)

Ich weiß wohl, daß das nur eine Sicht auf Ostern ist, aber sie gehört ebenso dazu wie der Aspekt der Sündenvergebung. Gottes alles verändernde Herrschaft beginnt nicht erst im Jenseits, sondern schon hier und jetzt. *Was steht ihr da und seht zum Himmel?-* so ermahnen Engel die Jünger nach Jesu Himmelfahrt. Wir brauchen manchmal den Blick nach oben, aber unsere Aufgaben liegen hier auf der Erde, wohin uns Gott gestellt hat. Gott ist hier unten bei uns. Der Herr ist auferstanden! – Er ist wahrhaftig auferstanden! Halleluja!

■ Pfarrer Michael Heinrichs

FOTO: POLCZ KLAUDIA

Evangélikusok Shakespeare igézetében

▶ ***Shakespeare 450* címmel kisebb-nagyobb ünnepségeket tartanak április 23-án vagy e nap táján világszerte, mert a legnagyobb színpadi szerző eten a napon született. Születésnapját és *Cervantes* halálozási napját az UNESCO a szerzői jog és a könyv világnapjává nyilvánította.**

William Shakespeare nagyságára jellemző, hogy az evangélikus *Petőfi* ezt írta róla: „Shakespeare egymaga fele a teremtésnek." Költőnk kötelességének érezte, hogy a *Coriolanust* lefordítsa, és tervezte a *Romeo és Júlia* magyarítását is.

Egy másik óriásunk, a szintén lutheránus *Kossuth Lajos* német–angol szótárral és – ugyancsak angol nyelvű – Shakespeare-összessel vonult be budavári börtönébe. Sorra ismerte meg az „avoni hattyú" műveit, majd a *Macbeth* műfordításába kezdett. Eljutott a hatodik jelenetig, amikor hírét vette, hogy a Magyar Tudós Társaság titoknoka (mai szavakkal a Magyar Tudományos Akadémia titkára), az ugyancsak lutheránus *Döbrentei Gábor* már a teljeset lefordította. Kossuth sajnos ezután nem folytatta a munkát; tanulságul levonta: így jár az, aki a politikával foglalkozik, nem szerez tudomást még egy ilyen jelentős eseményről sem!

Alig több mint tíz esztendő múlva, szabadságharcunk leverése után Kossuth körutat tett Angliában, nagy sikerrel. Beszédeiben egy-egy találó Shakespeare-idézetet is elhelyezett. Ennek s remek szónoki képességének köszönhetően a legműveltebb közönség kíváncsian érdeklődött: hol tanult meg magyar létére ily kitűnően angolul? És amikor megtudták, hogy börtönben, elismerésük jeleként pénzgyűjtésbe fogtak. Elkészíttették Shakespeare stratfordi szülőházának méteres makettjét, beletették az akkor ott megjelent Shakespeare-összest, és egy nagyon díszes ajándék levél kíséretében átadták Kossuthnak. A száműzetésben a makett mindenütt vele volt; a leghosszabb ideig Torinóban, ahol az íróasztala „fölött" állt. Halálát követően az *Eötvös Károly* jogász és író vezette emlékbizottság a családtól megvásárolta a magyar állam számára a makettet is. Pár éves ceglédi „tartózkodás" után nemzeti könyvtárunkba, az Országos Széchényi Könyvtárba került, a katalógusteremben látható, és körbejárva ma is megcsodálható!

FORRÁS: ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Shakespeare szülőházának makettje, amelyet Kossuthnak ajándékoztak

Különös véletlen, hogy az egyetlen magyar Shakespeare-szobor egy evangélikus szobrász alkotása: *Mészáros Andoré.* A budapesti Dunakorzón, a Vigadó tér sarkán, a Marriott Hotel előtt 2003-tól díszelgő mű az ausztráliai Ballarat városban 1960-ban pályázatnyertesként felállított szobornak a méretazonos másolata. Ezt az alkotó szintén szobrász fia, *Michael Mészáros* a helyszínen formázta szilikonba, majd a budapesti Százados úti művésztelepen *Mihály Gábor* öntötte bronzba.

A pesti Shakespeare-szobor megszületéséhez és „működéséhez" az evangélikus egyház és iskolák jelentősen hozzájárultak. Remélhetően az idén április 23-án, szerda délelőtt 10 órakor kezdődő *Shakespeare 450* című, koszorúzással egybekötött műsoros ünnepségen az *Evangélikus Élet* sok olvasója is jelen lesz!

■ Dr. Nagy Károly,
a Magyar–Ausztrál Shakespeare-szobor Egylet elnöke

Költészet napi rekord

A Sztehlo Gábor Evangélikus Intézmény kezdeményezésére április 11-én, a költészet napján Pestszentlőrinc és Pestszentimre (Budapest XVIII. kerülete) középiskoláinak – a Karinthy Frigyes Két Tanítási Nyelvű Gimnázium, a Vörösmarty Mihály Ének-Zenei, Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium, a Pogány Frigyes Szakközépiskola és természetesen a Sztehlo-iskola – diákjai *Nagy Lászlónak* a pestszentlőrinci Kossuth téri parkban elhelyezett szobránál *Jordán Tamás* színművész vezényletével szavalták el közösen *József Attila Születésnapomra* című versét.

Hazánkban ekkora tömeg – szinte hajszálpontosan ezerhétszáz diák – még nem mondott közösen verset. A színész a közös szavalás után József Attila korai műveiből szólaltatott meg néhányat a rekordereknek.

■ Károly György Tamás *felvétele*

Versünnep a Nemzeti Színházban

A magyar költészet napján a budapesti Nemzeti Színházban rendezték meg a *Versünnep fesztivál* döntőjét. Az április 11-i gálaest fellépői között a *Boyzless Voice* női kamarakórus mutatta be *Elek Szilvia* zongoraművész, író, zeneszerző különleges kortárs alkotását. Az *Éjjel* című verszenét *Pálhegyi Máté* fuvolaművész és *Kolti Helga* színművész közreműködésével adták elő.

▶ *EvÉlet-infó*

EÖRI SZABÓ ZSOLT FELVÉTELE

Az Úr érkezése

Versünnep Nyíregyházán

▶ **„A vers sohasem fog elmúlni" – jelentette ki *Ugrin Aranka* szerkesztő, a zsűri tagja Nyíregyházán az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium idei szavalóversenyének összegzéseként. A lírával átitatott, április 11–12-i rendezvény után minden oka megvolt az optimizmusra. Ez a meggyőződés munkálkodott a rendezvényt meghonosító *dr. Bánszki István* irodalomtörténészben, az egyházi tulajdonba visszavett patinás Kossuth-gimnázium első igazgatójában is, mikor az iskola arculatának, újabb hagyományainak megteremtésén fáradozott. A ma már nyugalmazott igazgató a Bessenyei Társaság elnökeként, a verseny fővédnökeként is aktív résztvevője a sikere vitt sorozatnak.**

Az Úr érkezése szavalóverseny ez évben már huszonegyedszer várta a versmondókat. Az országos ökumenikus rendezvényre idén tizenegy középiskola – hét evangélikus intézmény, református, katolikus és állami iskolák – tizennyolc diákot nevezett.

A hagyomány szerint a feltámadás ünnepéhez időzített – mindig húsvéthoz közeledve megrendezett – seregszemle két költőt állít középpontba. Az istenes verseknek szánt alkalom egyik fontos motívuma, hogy evangélikus költők műveit ajánlják a fiataloknak, a másik költő kiválasztását az aktualitások inspirálják.

– Április 11-én, épp a költészet napján magától értetődő volt *József Attila* műveit ajánlani a résztvevőknek – avat be az idei szempontokba *Hajzer Istvánné,* az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium magyartanára, a szervezők egyike. – A másik kiválasztott költő pedig azért kedves nekünk, mert az egykori evangélikus lelkész, teológiai tanár és pszichoterapeuta, *dr. Bodrog Miklós* iskolánkban érettségizett 1948-ban. Az ő lelkisége különösen fontos számunkra, közel áll hozzánk. És hogy a verset mondani, olvasni szerető fiatalok ne csak az általunk kiválasztott műveivel találkozzanak, a mezőny tagjai a *Rendeltetés* című kötetét kapják ajándékba az eredmény kihirdetésekor.

Erre azonban csak a másnapi döntő után került sor, addig sok-sok élményben volt részük a versbarátoknak a Kossuth-gimnázium nagytermében. A tizennyolc fős mezőny tagjai két-két verssel idéztek meg tépelődő gondolatokat, a hánykolódó lélek megannyi kétkedését, fájdalmát, a ráismerés, a bizonyosság örömét vagy épp a felismerésben való megnyugvást. Széles skálán mindazt, ami mindannyiunkban lejátszódott, vagy ránk tör újra meg újra: elnyomhatatlan gondolatokat, de még inkább érzéseket. Ám csupán a kiválasztottaknak, a költőknek adatik meg, hogy mindezt szavakba öntsék, formát adjanak a megfoghatatlannak. „A versírás kegyelem dolga" – ahogy Bánszki István köszöntőjében felhívta erre a figyelmet.

Tény, hogy kikopott a mindennapokból a vers, ez azonban semmiképp sem jelenti azt, hogy hatását, érvényességét elveszítette volna. Ennek belátásához épp egy ilyen versmondó versenyben kell megmeríteni, ahogy sok nyíregyházi gimnazista, irodalombarát tette. A hörghurut is szünetet tartott a magyar líra hatására: emelkedett, átszellemült csend fogadta azoknak a fiataloknak a teljesítményét, akik elég érzékenynek, bátornak és elszántnak mutatkoztak a költő által feltárt gondolati és érzelmi utat újra bejárni és tolmácsolni az arra kíváncsiaknak.

KECSKEMÉTI ZSUZSANNA FELVÉTELE

Ezt megtapasztalva tudjuk tisztelni azoknak a tanároknak a hűségét, kitartását, akik minden újabb generációnak megadják ehhez a kulcsot, folyamatosan tagadva az előítéletet, hogy a mai fiatalok rosszabbak lennének az előzőknél. Legfeljebb csak mások – ismétlik szelíd konoksággal, s az iskola világától mára eltávolodottaknak csak egy-egy ilyen különleges alkalom adódik igazuk elfogadására…

– Rácsodálkozom mindig az új generációra – értékelt a zsűri elnöke, *Áncsán Ágnes,* az Európa Rádió szerkesztője is a verseny végeztével. – Fantasztikus, ahogy a fiatalok birtokba veszik a világot a verseken keresztül. Világos, hogy értik, helyesen értelmezik, és sokan közülük nem egyszerűen csak visszaadják azt, amit megértettek a rímekbe szedett sorokból, hanem igazi átszellemültséggel, tehetséggel, magával ragadó módon előadják.

– A próza átalakul, a vers formája, külső jegyei is változnak, de az ótestamentumi zsoltároktól kezdve a 21. századig a vers esszenciája, lényege megmaradt. És ez mindig érdekli az embereket! Éppúgy ott van a lelkünkben, mint az istenhit iránti vágy – fűzte hozzá Ugrin Aranka, aki nem először vett részt a zsűri munkájában, és akit személyes boldogsággal töltött el, hogy az idén épp férje, Bodrog Miklós versei szerepeltek a kínálatban a magyar irodalom olyan kiválósága mellett, mint József Attila.

Ennek a szavalóversenynek az istenes versek adják a különlegességét. Az itt elhangzó költemények némelyike mintha ima lenne, máskor az ember perlekedése a Teremtővel, a kétségek, az ellenvetések megfogalmazása. A verseny résztvevői pedig tizenévesek, legtöbbjük egyházi iskolába jár, életükben épp mostanság dől el, hogy beleszülettek csupán a hitbe, vagy el is köteleződtek mellette… Ez is egyik oka *Az Úr érkezése* szavalóverseny töretlen sikerének, az évről évre megmutatkozó érdeklődésnek.

A sokéves rutin kiváló szervezővé tette a *Tar Jánosné* igazgató vezette tantestületet a nyíregyházi Kossuth-gimnáziumban. A verseny fordulói közötti szünetek, a zsűri számára szükséges idő most sem volt üresjárat: a versenyzőknek lazítást nyújtó, de az érdeklődés és a hangulat fenntartására hivatott programokat kínáltak. Pénteken a Kassai Thália Színház költészet napi műsora szerepelt a programban, szombaton, a zsűri döntésére várva *Olajos Gábor,* valamint a Vikár Sándor Zeneiskola növendékeinek népzenei, illetve megzenésített versekből fűzött koncertje szegezte a székekhez a közönséget.

■ Veszprémi Erzsébet

Az Úr érkezése szavalóverseny idei helyezettjei

1. *Mikulecz Mónika* (Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium; tanára *Bognár Cecil*) • 2. *Illés Lívia* (Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma; tanára *dr. Mikó Gyula*) • 3. *Koncz Fruzsina* (Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskola; tanára *Győri Tünde*)

Életút a Saale partjától a Temze vizéig

Érdekes ellentmondás, hogy az egyik legnépszerűbb *angol* zeneszerző *német* születésű. Ebben a hónapban, egészen pontosan április 14-én emlékezhettünk meg *Georg Friedrich Händel* (1685–1759) halálának 255. évfordulójáról. Bár nem igazán kerek ez a szám, a komponista mindenképpen megérdemli, hogy életművének figyelmet szenteljünk.

Händel élete a Saale folyó mellett fekvő Halle városában indult: bár a fiú zenei érdeklődése korán megmutatkozott, borbély-seborvos apja jogi pályára szánta. A szász-weissenfelsi herceg – felismerve az ifjú kiemelkedő képességeit – végül arra ösztönözte a vonakodó apát, hogy engedje fiát zenét is tanulni. Händel *Friedrich Wilhelm Zachownak*, a hallei Liebfrauenkirche orgonistájának tanítványa lett. Zachow nagy kéziratos műgyűjteménye kottamásolásra és stílusgyakorlatok készítésére ösztönözte az ifjú muzsikust; ilyen módon megismerte az előző korok értékeit, és elsajátította a különböző stílusok jellegzetességeit.

THOMAS HUDSON FESTMÉNYE

Hosszú szünet után, a 20. század első felében kezdett fény derülni Händel tevékenységének egy feledésbe merült oldalára: operáira. Pedig harmincöt éven át ennek a műfajnak szentelte ideje javát, és ami a fő, e téren is sikerült jelentős értékeket létrehoznia.

Negyvennél több olasz szövegű operája többnyire történelmi, ritkábban mesebeli környezetben játszódik. Zenei felépítésük az opera seria kialakult rendjét követi: a cselekményt közlő és gyorsító recitativo után a helyzetnek megfelelő ária következik, és ez a párosítás láncszerűen vonul végig a darabon. Kevés a csoportos jelenet, a „kórus" csupán egy-két énekest jelent szólamonként, a zenekar a nyitányt követően csak ritkán, rövid táncjelenetek vagy színpadi felvonulás alkalmával jut szóhoz önállóan.

Mielőtt Angliába költözött, kortársaihoz hasonlóan Händel is az opera vallásos változatának tekintette az oratóriumot: recitativók és áriák sorozatának, melyet legfeljebb ha a felvonások végén zár le egy-egy rövid kórusjelenet. Noha Londonban az olasz zene érett mestereként fogadták, szerény kezdőként mélyedt el a nagy múltú és magas színvonalú angol kóruskultúra tanulmányozásában. Az eredmény nem sokáig váratott magára. Az utrechti béke alkalmából készült *Te Deum* egyrészt a német protestáns zene, valamint *Giacomo Carissimi* és a bel canto, másrészt *Henry Purcell* és az anthem hagyományait egyeztette, ami főként az énekkari és szólórészek arányos elosztásában nyilvánult meg. Ekkor csendült fel első ízben az az ünnepélyes, himnikus hang, amely Händel kórusművészetének sajátossága.

Amikor Händel tevékenysége súlypontját az operáról az oratóriumra helyezte át, az arisztokráciánál jóval szélesebb társadalmi réteg érdeklődését sikerült felkeltenie. Az akkori Angliában élt a puritanizmus öröksége, amely az angolokat bibliaolvasó néppé tette. Talán csak az ugyanakkori Németország protestáns vidékeinek bibliaismeretéhez foghatjuk mindezt. A 18. századi angolok előszeretettel azonosították magukat a bibliai történetek népeivel, elsősorban a zsidósággal. A legtöbb oratórium főszereplője ezért a zsidó nép jelentős személyiségei közül kerül ki: *Saul, Sámson, József, Józsua, Salamon, Jephta, Júdás Makkabeus* (ez utóbbi mű egyik dallamát énekeljük húsvéti szöveggel: *Győzelmet vettél, ó, Feltámadott* – EÉ 388).

Händel oratóriumai valójában zenedrámák, és – a kórus jelentőségét tekintve – közelebb állnak az ógörög tragédiához, mint az opera. Érdekes, hogy éppen a legnépszerűbb közülük – a *Messiás* – jelent kivételt: szövege próféciák és elmélkedések láncolata, zenéjében több a lírai, mint a drámai elem. (Az alkotásról ötrészes elemzést közöltünk az *Evangélikus Élet* 2013/27–31. számában, a *Cantate* rovatban.)

Másképpen rendhagyó az *Izrael Egyiptomban:* húsz kórustétele mellett elenyészően csekély az áriák, duettek, recitativók száma, s ezáltal inkább hatalmas történelmi tablóhoz hasonlít. Ez az opus a tíz csapás és az Egyiptomból való kivonulás drámai eseményeit, majd az ezt követő nagyszabású hálaadást jeleníti meg. A szöveget maga Händel állította össze *Mózes második könyvének* fejezeteiből. A műnek többféle verziója maradt fönn; manapság általában az eredeti változat második és harmadik részét szokták előadni.

Händeltől származnak az első orgonaversenyek – rendszerint az oratóriumok szünetében játszotta el őket. A húsz versenymű között alig akad, amelyben dolga lenne az orgonapedálnak; Angliában ugyanis kisméretű, pedál nélküli hangszerek voltak divatban. Az orgonaszólamok vázlatszerű egyszerűségéből arra lehet következtetni, hogy az előadónak bőséges alkalma nyílt rögtönzésre.

Händel két legnépszerűbb, leggyakrabban elhangzó zenekari műve a szabadtéri előadásra készült *Tűzijátékzene* és a több szvitből álló *Vízizene.* És itt értünk el cikkünk címének második feléhez: a *Vízizene* tételeit ugyanis a Temzén úszó hajókról adták elő.

A késői barokk korszak mesterei közül Händel az egyetlen, aki már életében nemzetközi hírnevet szerzett, s az később sem halványult el, sőt halála után egyre fényesedett. Zenéjének a közvetlen utódokra gyakorolt hatása felmérhetetlen – elegendő közülük *Haydn, Mozart, Beethoven* nevét kiemelni.

■ Dr. Ecsedi Zsuzsa

Húsvéti jegyzetlapok

(Napló, 2014)

Ady Endre verse. Sokan próbálták megfogalmazni a magyar költészetben húsvét sugaras napját. Ma is az övé a legszebb: lángoló áradású verssorok, ahogy mindenségépítő kezével titkokat bont ki. Biztatást ad és örök reményt, halál helyett a veszendő élet szerelmét.

„Odukat és kriptákat pattant / S bús árokig leér a szava: / Ilyen a Húsvét szent tavasza / S ilyen marad" – üzeni a szonetthosszúságú vers. „Krisztus támad és eszmél, / Odukat és kriptákat pattant. / Van-e gyönyörűbb ennél?" – kérdezi a költő lázas szavakkal. Nincs – válaszolhatjuk sietve: varázsütésre megmozdul az ébredő táj, a fák pompás virágágakat kínálnak, éneket röpít az április szél. Áldott reggelek, áldott délutánok: a harangszó aranyos felhőkig száll, s betakarja a téres földeket.

* * *

A világ bűnei. Jézus magára vette bűneinket, de nem idegen köpenyként, hanem mint a lelke mélyébe hatoló, mindenség-nehéz súlyt. Nyilvánosan szenvedte meg az egyedüllét sebző csendjét. Ecce homo. Az elhagyott Isten. De amennyire a halálra szomjas tömeg előtt történt bukása, oly titok maradt húsvéti föltámadása. *Weöres Sándor* sorai ide illenek: „De jaj, szolga csak egy van: az Isten, / s urakról nyüzsög a végtelenség."

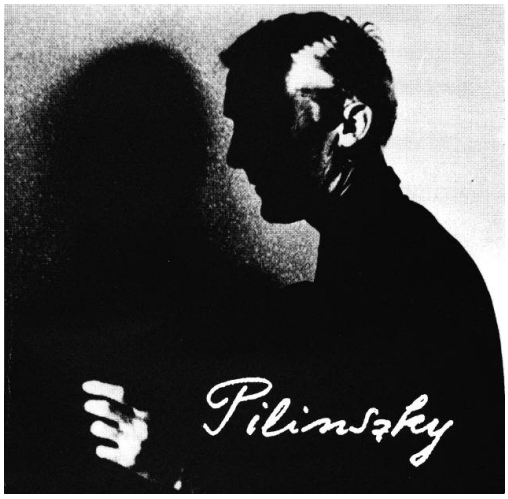

Hogy mi ez a titok, itt a földön csak a békességre vágyakozók szíve érti meg. „Az embernek meleg csend kell, és hideg tumultust adnak neki" – írta *Pilinszky.* Ez a csend Isten föltámadásának tapintható jele. Ellentétben a közönyös tömeggel, amellyel együtt mi is hajszoljuk a rosszat. Kik kapnak húsvét ajándékából, nem lehet rá válaszolni. Legtöbbször azok, akik nem várják, s talán kevésbé érdemesek rá. Isten és ember kapcsolatában ez a kifürkészhetetlenség a legszelídebb és legtitkosabb csoda.

* * *

Régi emlékek. Gyerekkoromban a húsvét előtti napok telve voltak szorongással. Mintha elkomorult volna az ég, a késő alkonyi órák fekete gyászszalaggal lettek volna keretezve. A főtéren a zsúfolt körmenet vonult selyemzászlókkal, amelyekre a vérző Bárányt hímezték. Az idősebb asszonyok fájdalmas hangon énekeltek. Kedves anyámmal együtt én is sírdogáltam apró, öreg templomunkban. Ezt a szomorúságot azóta is érzem, a harangzúgás nekem is szólna arany fényben. Valami ebből az isteni titokból bennem is van, de a félelmet soha nem tudtam legyőzni.

* * *

Róma. Tavaszi délelőtt, karjaival a fény fölemeli a repülőteret. Bent utasok hatalmas bőröndökkel, hangos újságárusok, taxisok, illatos virágcsokrok a hosszú asztalon. Gyönyörű nők a világ minden tájáról, olajos szerelőmunkások, gazdag férfiak és bemerészkedő hajléktalanok, pénzváltók és zsebtolvajok. Jó tudni, hogy a szétnyíló üvegajtón túl Róma kőszíve lüktet, vár több ezer éve!

És az olcsó, kedves szobában, hol néhány esztendeje laktunk, most ébred egy kék szemű lány, fotós nézelődik a széles erkélyen, a pápa most sürgeti a szegényeknek készülő ételt. Indulni kellene a metró felé, de fölzúgnak húsvét harangjai, száz és ezer, madárrajok köröznek felettünk a szikrázó ragyogásban.

* * *

Áprilisi utazás. Ez az út már az utolsó, a búcsúzás órái. Apró városokon, falvakon utaztam át, és mindenütt kezek integettek felém. Vigasztalan emberi sorsok. Fáradt arcok, sebzett életek, amelyeken talán Isten tudna segíteni. Egy esti ablakban gyertya lobbant föl. A húsvéti harangok már elpihentek, de ez a kis olthatatlan fényjel mintha üzenne a közönyös világnak.

* * *

M. S. mester: Feltámadás. *„…nagy földrengés volt, az Úr angyala leszállt a mennyből, odament, elhengerítette a követ, és leült rá. (…) Az őrök a tőle való félelem miatt megrettentek, és szinte holtra váltak. (…) Amikor az asszonyok eltávoztak, íme, néhányan az őrségből bementek a városba, és jelentették a főpapoknak mindazt, ami történt. Azok pedig összegyűltek a vénekkel, és miután határozatot hoztak, sok ezüstpénzt adtak a katonáknak, és így szóltak: »Ezt mondjátok: Tanítványai éjjel odajöttek, és ellopták őt, amíg mi aludtunk.«"* (Mt 28,2.4.11–13)

A fára festett kép hátterében balra a keresztről való levételt láthatjuk, jobbról a halott Krisztus megkenésére érkező asszonyokat. Középen a föltámadt Megváltó tűnik föl, aki úrrá lett a halál felett. A katonák legtöbbje még alszik, mások riadalommal eszmélnek a csodára. Az 1506 körül működött nagy festő egyetlen táblán tömöríti a drámát. A finom színek, részletük ellenére, egységes harmóniába olvadnak.

* * *

Csend és kiáltás. Jézus fölmutatja magát. És nincs hang, nincs zene. Hatalmas csönd van: mély és elhallgattató. A végtelen némaságban mintha az egész világ figyelt volna – támadt föl a Megváltó.

* * *

Itt és most. „Krisztus nem régen támadt föl – írta *Vasadi Péter* –, nem a gyerekkoromban, hanem Most. Ezek a megismétlődő Most-ok összefűzve azt jelentik Jézus szavával, hogy mindvégig."

■ Fenyvesi Félix Lajos

Botos Ferenc

Haikuk

Teremtés
Port és csillagot
tűhegynyi pontba gyűjtve
elkezdi újra

Genezis
Csillagok tüzét
csomóba kötve, játszik
élő vizekben

Kálvária
Lombok alatt szólsz,
megtört kőből is beszélsz,
útszéli Krisztus

Imprimo
Megperzselt vásznon
csak egy test lenyomata
jelzi hiányod

Felhőjáték
Születnek, múlnak
gyönyörű birodalmak
Isten homlokán

Prelúdium
Egy tündérkönnycsepp
téli ágról reszketve
arcomra hullott

Legyen a *térből hely*

Beszélgetés az Evangélikus Országos Múzeum lehetőségeiről

Bő hónappal ezelőtt lebontották a Deák téri evangélikus múzeum legutóbbi – egyelőre utolsó – időszaki kiállítását, és kiköltözött az intézmény irodája is. Elkezdődik a régen tervezett és várt felújítás, bővítés. Erről kérdeztem a múzeum igazgatóját, *Harmati Béla László*t és történész-muzeológusát, *Kertész Botondot.*

– 2011 májusában többfelvonásos finisszázzsal búcsúztatták az Evangélikus Országos Múzeum állandó kiállítását. Miért és kinek volt fontos ez a búcsú?

– Kertész Botond: Mindnyájunknak, akik itt dolgozunk, akik szívünkön viseljük ennek a helynek és a gyűjteménynek a sorsát. Fontos volt egyházi vezetőinknek és „civil" barátainknak, akik a jóízű tárlatvezetéseket tartották. És annak a mintegy százharminc látogatónak és kollégának, akik el is jöttek a búcsúra. A bontás előtt még utolsó lehetőséget adtunk, hogy aki akar, körülnézzen, hogy – jó társaságban – fejet hajtson az elődök és a múzeum megálmodója, *Fabiny Tibor* egyháztörténész emléke előtt. Arra azért nem számítottunk, hogy hat nagyszabású időszaki kiállítást is rendezni fogunk a munkálatok megindulásáig.

– A múzeum tehát nem megszűnik, hanem… Mi történik most? Többen kérdezik: mit csinálnak a muzeológusok, amíg zárva a múzeum?

– Harmati Béla László: Hogy mit csinálunk? Amit a lelkészek két vasárnap között… A kiállítás a muzeológus munkájának egyik, bár kétségkívül leglátványosabb eredménye. Ezt mindig kutatás, restaurálás, tervezés, forgatókönyvírás előzi meg. A legnagyobb kihívást, de a legszebb feladatot is egy állandó kiállítás megtervezése jelenti. Most ráadásul az épületbelső is megújul. Már kiköltöztünk, jelenleg a műszaki tervezés és a restaurátori falkutatás fázisában vagyunk.

K. B.: Hogy a láthatatlan múzeum legalább virtuálisan láthatóvá váljék, honlapunkat az új helyzethez igazítottuk. Egyebek mellett „építési naplóban" fogunk beszámolni a felújítás folyamatáról.

– Egy műemlék épület átalakítása komoly szakmai felkészültséget jelent. Megtalálták-e a megfelelő embert a feladatra?

H. B. L.: Igen, a tervezők *Potzner Ferenc* és *Potzner Ádám,* akik nem utolsósorban a Deák téri gyülekezet tagjai. Ádám belsőépítész is, így a kiállítás installációinak elkészítésében is fontos szerepe lesz.

– Mit talál majd a látogató az épületben 2015 őszén?

K. B.: A cél egy kulturális központ létrehozása, hiszen „egységben az erő": könyvesbolttal, előadóteremmel, nagyobb időszaki kiállítóterrel sokkal több lehetőségünk lesz.

Harmati Béla László

„A tér és a hely között az a különbség, hogy a térnek száma, a helynek arca van. A tér, hacsak nem kivételes, minden esetben pontos vonalakkal határolható, területe négyzetmilliméterre kiszámítható, és alakja körzővel, vonalzóval megrajzolható. A tér mindig geometriai ábra. A hely mindig festmény és rajz, és nincs belőle több, mint ez az egy." *(Hamvas Béla: A bor filozófiája.)*

– Nem túl nagy kihívás ez a Belváros szívében, ahol egymást érik a galériák, alternatív és hagyományos kultúrházak, kulturális terek, rendezvényhelyszínek?

K. B.: De, ez nagy kihívás, ám nagy esély is. Nem beszélve a tradíció általi „legitimációról". Hiszen az úgynevezett Insula Lutherana – a lutheránus sziget – mintegy kétszáz éve a magyarországi evangélikusság egyik legjelentősebb kulturális és lelki központjának számít. A múzeumnak is otthont adó épület egyik oldalán a híres, klasszicista stílusban épült templom – *Pollack Mihály* első középülete –, amely a Déli Egyházkerület székhelye is egyben. „Az ország temploma" turisztikai látványosságnak is számít. Híressé vált lelkészek szolgáltak falai között: „az ország papja", *Székács József, Cervantes* első magyar fordítója, *Győry Vilmos* és a 20. század mártírsorsú püspöke, *Ordass Lajos.*

A gyülekezet kulturális nevezetessége a Magyar Örökség díjas, százötvenéves *Lutheránia* énekkar, amelynek hatvan éve folyó Bach-koncertjei országos hírűek, és mindig megtöltik a templomot. A másik oldalon helyezkedik el az evangélikus gimnázium impozáns épülete, mely a 19. században Pest második gimnáziuma volt, és országos, sőt világhírnévre szert tett személyiségek tanultak a falai között. Ide járt például *Petőfi Sándor, Kálmán Imre, Pecz Samu, Kandó Kálmán* és még oly sok más híresség, akiknek emléktábláját nemrég leplezték le. A pesti evangélikus gyülekezettől bérelt múzeumi helyiségek a bérbeadót és a bérlőt is kötelezik arra, hogy a hely szellemének megfelelő üzenetet jelenítsenek meg…

– Milyen lesz ez az új kiállítótér?

H. B. L.: Az átalakított és felújított földszinti kiállítótérben épül fel új állandó kiállításunk, melyben a tárgyközpontú installációt és a korszerű interaktivitást ötvözzük. Eddigi lehetőségeinkhez képest nagyobb súlyt fektetünk a magyarországi evangélikusság kulturális sokszínűségének megjelenítésére. Az evangélikus egyház ugyanis történelmileg háromnyelvű – német, szlovák, magyar – volt. Ez a multikulturalitás segítette elő a Kárpát-medencén túlról betelepülő evangélikusok integrálódását.

Az új szellemű, a modern narratívát és technikákat alkalmazó, új állandó kiállításon jelenítjük meg a magyarországi evangélikusság európai kultúraközvetítő szerepét is. Az Insula Lutherana szelleme erősíti a kiállítás üzenetét.

– Lesz-e valami különleges attrakció?

H. B. L.: A kiállításon újszerűen tervezzük bemutatni *Luther Márton* saját kezűleg írt végrendeletét, amely 1820-ban – *Jankovich Miklós* műgyűjtő és mecénás révén – került Magyarországra, majd az evangélikus egyház tulajdonába. Egyebekről még nem beszélhetek.

– És a látványosság terén? Vagy a technikai újdonságok használatában?

H. B. L.: Legyen egyelőre ez is a mi titkunk…

– Mit tesz majd a múzeum a látogatók becsalogatásáért?

H. B. L.: Ma már nagyon fontos, sőt alapelvárás a „látogatóbarát" megoldások alkalmazása. A külföldiek miatt elengedhetetlennek tartjuk a kétnyelvű feliratok és a több nyelven elérhető kiállításvezetők elkészítését. Szeretnénk más kiadványokat, múzeumi ajándéktárgyakat árusítani. Kisebb figyelmességekkel a kisgyermekes családok számára is vonzóvá tesszük az intézményt. Számos példát láthatunk külföldi múzeumokban arra, hogy ugyanabban a kiállításban milyen módon talál rá a neki szóló üzenetre egy tudós, egy átlagos múzeumlátogató vagy egy kisgyermek. Mi is megkeressük ezeket a módokat.

Kertész Botond

– És a múzeumpedagógia?

K. B.: Az evangélikus egyház egyik fontos tevékenysége hazánkban hagyományosan az oktatás: óvodák, iskolák fenntartása. Múzeumunk nemcsak konkrétan, földrajzilag, hanem átvitt értelemben is a templom és az iskola között foglal helyet. Eddig is folyt múzeumpedagógiai munka intézményünkben: iskolai osztályokat, hittancsoportokat fogadtunk, illetve „kihelyezett" foglalkozásokat tartottunk. Lehetőségeink a nagyobb kiállítótérben és egy foglalkoztatóhelyiség kialakításával megsokszorozódnak. Már csak a marketingjét kell megszerveznünk, mert a közelmúlt szomorú tapasztalata az volt, hogy nagyon kevesen éltek a múzeum kínálta lehetőségekkel.

– Mi a helyzet az időszaki kiállításokkal?

H. B. L.: Az elmúlt évtizedek időszaki kiállításait többnyire minimális, mintegy huszonöt négyzetméternyi helyen kellett megrendeznünk. A kiállítótérnek a pince felé tervezett bővítése dinamizálja a múzeum működését, új lendületet ad kulturális és egyházi missziós munkájának: az eddiginél nagyobb kiállításoknak, valamint konferenciáknak, kamarazenei koncerteknek, pódiumbeszélgetéseknek, diákprogramoknak kínál vonzó, különleges atmoszférájú helyet. A bővítéssel létrejövő multifunkciós tér ad lehetőséget arra, hogy valóban modern múzeumként működhessünk. Múzeumunk kibővített részében természetesen helyet szeretnénk adni az intézmény szellemiségével összeegyeztethető vendégkiállításoknak is.

– Hogy lesz tehát a térből hely?

K. B.: A gyakran konkrét találkozási pontként használt hely új, átvitt értelmet is nyer. A felújítással és bővítéssel, a múzeum, a könyvesbolt, a Kalaka-bolt közös arculatának kialakításával és összehangolt üzemeltetésével lehetőség nyílik arra, hogy eleven kulturális hely jöjjön létre, ahol az evangélikusság értékeit a széles közönség számára korszerű formában közvetíteni tudjuk. Az együttműködés lehetőséget ad arra, hogy a kialakult új terekben vonzó közművelődési programot kínáljunk.

Ennek eredménye lesz az is, hogy a múzeum kiadványait, illetve ajándéktárgyait a jelenleginél hatékonyabban tudjuk értékesíteni. A szinergiák kihasználása reményegünk szerint mind az üzletek, mind pedig a múzeum forgalmát érezhetően növelni fogja. És nem utolsó az ökumenikus szempont sem: az újjászületett Insula Lutherana megnyitásával a Belváros olyan új létesítménnyel fog gyarapodni, amely a minőségi egyházi turizmust szolgálja. Gondoljunk csak erre az útvonalra: Szent István tér – Deák tér – Dohány utca – Kálvin tér.

– Van-e az intézménynek küldetésnyilatkozata?

H. B. L.: Igen, természetesen. A honlapunkon is olvasható. „Az Evangélikus Országos Múzeum feladata, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel a lehető leghatékonyabb módon bemutassa a Kárpát-medence ágostai hitvallású magyar, német és szlovák ajkú lakosságának szerepét a magyar kultúrában és az evangélium terjesztésében. Ugyanakkor kiemelt célja, hogy megszólítsa a mai kor emberét is, és kulturális programjain keresztül hitet tegyen az élő evangéliumról."

■ zzs

ÁGOSTON ISTVÁN FELVÉTELE

Slovenská príloha

Stranu zostavila: Hilda Guláčiová-Fabuľová

V prvý deň po sobote včasráno prišli k hrobu a priniesli voňavé oleje, čo si pripravili. Kameň našli odvalený od hrobu. Keď vošli dnu, telo Pána Ježiša nenašli. Ako nad tým rozpačito uvažovali, zastali pri nich dvaja muži v žiarivom odeve. Ženy sa preľakli a sklonili tváre k zemi. Ale muži im povedali: Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? Niet ho tu, bol vzkriesený. Spomeňte si, ako vám hovoril, keď bol ešte v Galilei: Syna človeka musia vydať hriešnikom do rúk a ukrižovať ho, ale tretieho dňa musí vstať z mŕtvych. Tu si spomenuli na jeho slová, vrátili sa od hrobu a všetko porozprávali jedenástim a všetkým ostatným. Bola to Mária Magdaléna, Jana a Mária Jakubova a s nimi aj ostatné, ktoré to rozprávali apoštolom. Ale tým sa zdali tieto slová ako blúznenie a neverili im. No Peter vstal a bežal k hrobu. Keď sa nahol, videl tam len plachty. Odišiel domov s úžasom nad tým, čo sa to stalo.

Evanjelium podľa Lukáša 24,1–12

Vzkriesenie Ježiša

1. Prázdny hrob

Hrob do ktorého bol uložený Ježiš ostal prázdny, telo zmizlo, kameň bol odvalený a rímska pečať porušená. Ježišovi nepriatelia tvrdili, že Ježišovi učeníci telo ukradli, keď stráže spali. Avšak viete, že za zaspanie na stráži vojaci v rímskej armáde dostávali trest smrti a rovnaký trest hrozil tým, ktorí porušili rímsku pečať? Zdá sa mi málo pravdepodobné, že učeníci, ktorí sa rozpŕchli keď ich majstra zajali, našli v sebe takú odvahu k tomuto hrdinskému činu.

2. Hlásatelia vzkriesenia

Ježišovi nasledovníci hlásali, že Ježiš vstal z mŕtvych a Pavol o niekoľko rokov po tejto udalosti napísal list, kde uvádza, že Ježiš sa po vzkriesení ukázal asi 500 ľuďom, z ktorých mnohí stále žijú. Títo jeho nasledovníci boli tak presvedčení, že správa o vzkriesení je pravdivá, že napriek prenasledovaniu túto správu rozšírili najprv po Jeruzaleme, kde sa tieto udalosti odohrali a v priebehu nasledujúcich desaťročí po celej rímskej ríši.

Poviete, že si to učeníci vymysleli. Je to extrémne nepravdepodobné. Samozrejme je veľa fanatikov, ktorí sú ochotní zomrieť za lož. A keby Ježiš nevstal z mŕtvych učeníci by vedeli, že to za čo zomierajú je lož. Myslíte si, že by sa pod tlakom prenasledovanie nikto z nich nepriznal, že si celý príbeh o vzkriesení Ježiša vymysleli? Všetci učeníci okrem Jána boli nakoniec za svoju vieru popravení. Ktosi povedal: „Mnoho ľudí zomrelo za dobrú vec, avšak dobrá vec učeníkov zomrela na kríži." Rovnako nepravdepodobné je, že 500 ľudí mali halucináciu, ktorú by mŕtve Ježišove telo vyvrátilo.

3. Ježiš aj dnes robí zázraky

Jedným z vysvetlení prečo sa kresťanstvo napriek prenasledovaniu rozšírilo po rímskej ríši, môže byť že od začiatku bolo kázanie evanjelia sprevádzané zázrakmi – konkrétne nadprirodzenými uzdraveniami v mene Ježiš.

Rovnako sa to deje aj dnes a v krajinách, kde je kázanie evanjelia sprevádzané veľkými a početnými zázrakmi, počet kresťanov prudko rastie – napríklad v Afrike na kampaniach Cfan sa každoročne milióny ľudí obracia ku Kristovi. To že aj dnes sa v mene Ježiš otvárajú oči slepým, uši hluchým, chromí vstávajú z vozíkov, rakovinové nádory odpadávajú je pre mňa ďalším z dôkazov, že Ježiš naozaj žije.

Ježiš o sebe vyhlasoval, že je jediná cesta k Bohu a že človek môže získať večný život a odpustenie hriechov jedine vierou v Neho. Som rad, že nevyžaduje slepú vieru, ale poskytol nám dostatok dôkazov toho, že naozaj žije.

■ Endre Lehoczky *farár*

Janka Nagajová

Vzácny poklad

Ten, kto mladý spoznal Pána,
kto Mu svoje srdce dal,
koho spasením a láskou
Otec v nebi požehnal,
ten aj iným vyznať túži,
aký vzácny poklad má,
kto mu zmenil život celý:
Ježiš, spása jediná.

Ten, kto každodenne chodí
cestou,čo mu určil Pán,
komu On sám dáva silu
vyhnúť hriechu nástrahám,
ten aj iným vyznať túži,
aký vzácny poklad má,
kto mu radí, kto ho vedie:
Ježiš, cesta jediná.

Ten, kto zrakom duše hľadí
tam, kde nebeský je cieľ,
kto chce ľudom lásku dávať
ako jeho Spasiteľ,
ten aj iným vyznať túži,
aký vzacny poklad má,
kto mu dáva život večný:
Ježiš, nádej jediná.

Obnovilo sa spoločenstvo s Bohom

Z obete Pána Ježiša Krista pre nás vyplýva, že máme žiť nový život ako zmierené a vykúpené Božie deti. Ako nové stvorenie sme povolaní slúžiť živému Bohu: *„O čo viac krv Krista, ktorý mocou večného Ducha samého seba obetoval Bohu v bezvadnú obeť, očistí nám svedomie od mrtvych skutkov, aby sme slúžili živému Bohu!"* (Žid 9,14) Obnovilo sa narušené spoločenstvo s Hospodinom a vznikla nová situácia. Nový život, nové spoločenstvo, nový vzťah, ku ktorému sme povolaní a zaviazaní.

Obeť Pána Ježiša vyvrcholila v nedeľné veľkonočné ráno. V tomto je iná ako ostatné obete. Kristova obeť by bola nedokončená a neúplná, keby nebolo vzkriesenia. Stále by sme boli „v hriechoch". Apoštol Pavel nám to ozrejmuje, keď píše: *„… ale ak Kristus nebol vzkriesený, daromná je vaša viera, ešte vždy ste vo svojich hriechoch!"* (1K 15,17) Kristovo veľkonočné vzkriesenie sa dovršilo na Veľký piatok. Hriechy sú odpustené, zmierenie je dokonané.

A ako je to s obeťami dnes? Prestali alebo neprestali? Dá sa povedať, že áno aj nie. Tie, ktorými sme si chcel zmieriť Boha a získať odpustenie hriechov, prestali. Pokračujú však tie, ktorými chceme vzdať Bohu úctu. V Obrane Augsburského vyznania sa píše: *„Existujú dva druhy obete. Jedným je obeť zmierenia, to jest skutok, dávajúci zadosťučinenie za vinu a trest, teda zmierajúci Boha alebo utišujúci Boží hnev: tento skutok aj iným zasluhuje odpustenie hriechov. Druhým je obeť vďaky, ktorá nezasluhuje odpustenie hriechov ani zmierenie, ale ju prinášajú zmierení, aby vzdali vďaky za prijaté odpustenie hriechov a za iné dobrodenia."* Prvý druh človeku priniesol Pán Ježiš Kristus. Druhý typ obete prinášame my kresťania ako prejav vďaky za to, čo sme od Boha prijali. Táto obetná prax pokračuje dodnes a máme ju robiť každý deň, aby sme si Boha uctili. Je dôležité rozlišovať obetné formy. Prvá je fyzická, druhá duchovná.

Život kresťana má poukazovať na Ježiša

Obete vďaky Biblia vymedzuje nasledujúco: *„Skrze Neho teda vždy prinášajme Bohu obeť chvály, to jest ovocie pier vyznávajúcich Jeho meno."* (Žid 13,5) Máme vyznávať Ježiša Krista, a tak Mu priniesť obeť chvály. Život kresťanov je životom, ktorý neustále poukazuje na Pána Ježiša Krista. Slovami, činmi, myšlienkami. Tento druh obetí môžeme prinášať iba vierou v Pána Ježiša Krista ako zmierení ľudia, a tak Mu podakovať za prijaté odpustenie hriechov: *„Prinášam Tebe obeť vdaky a vzývať budem meno Hospodinovo!"* (Ž 116,17) Prinášať obeť chvály a vdaky znamená každodenné vzývanie Boha a vyznávanie viery v Pán Ježiša. K tejto obeti sa radí aj Večera Pánova ako výraz vďaky Buhu za prijaté dobrodenia a tiež za zvestovanie evanjelia.

Apoštol Pavel kázal pohanom o radostnej zvesti, aby v nich usmrtil „starého Adama", čím by v ich vnútri začal nový život, a tak sa stávali príjemnou obeťou Bohu: *„…aby som bol služobníkom Krista Ježiša medzi pohanmi vo svätej službe pri evanjeliu Božom, aby sa pohania stali príjemnou obeťou posvätenou Duchom Svätým."* (R 15,16)

Život zapojený do služby je Bohu príjemná obeť: *„Prosím vás teda, bratia, pre milosrdenstvo Božie, vydávajte svoje telá v živú, svätú, Bohu príjemnú obeť, vašu rozumnú službu Bohu."* (R 12,1) Sem sa radia aj dobré skutky, ktoré konáme, aj utrpenie, ktoré kvôli Ježišovi znášame. Toto je rozumná služba Bohu, ku ktorej náš pozýva apoštol Pavel. Ešte presnejšie – je to služba, v ktorej poznávame Boha a srdcom Ho prijímame. Prinášať duchovné obete znamená prinášať a odovzdať seba samého Bohu. Aj toto je príjemná obeť Bohu, ked Mu človek odovzdá život. To sa však môže stať iba vierou v Pána Ježiša Krista: *„…a aj vy sami ako živé kamene budujte sa na duchovný som, sväté kňazstvo, aby ste prinášali duchovné obete príjemné Bohu srkze Ježiša Krista"* (1Pt 2,5) Keď prinášame duchovné obete Novej zmluvy – svoje životy, slúžime Bohu, svedčíme o Ježišovej láske k strateným ľudom, prijímame Večeru Pánovu, potom napĺňame zmysel a význam Veľkej noci. Vyznávame tiež, že Ježišova obeť sa stala našou, privlastnili sme si ju a žijeme z nej.

■ Marián Kaňuch
Autor je farárom v CZ Bardejov

„…Vďaka Bohu, ktorý nám dal víťazstvo v našom Pánovi Ježišovi Kristovi!" (1Kor 15,57)

Prajeme všetkým milým čitateľom, aby Vás radosť z Kristovho víťazstva napĺňala pokojom a nádejou počas týchto veľkonočných sviatkov ! Prajeme Vám radostné,pokojné a nádejou plné veľkonočné sviatky!

IGOR KALNÝ: UKRIŽOVANÝ

A számokon túli világ

„Volt ennek egy Mária nevű testvére, aki leült az Úr lábához, és hallgatta beszédét. Márta pedig teljesen lefoglalta magát a sokféle szolgálattal. Ezért előállt Márta, és így szólt: »Uram, nem törődsz azzal, hogy a testvérem magamra hagyott a szolgálatban? Mondd hát neki, hogy segítsen!« Az Úr azonban így felelt neki: »Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalankodsz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre. Mária a jó részt választotta, amelyet nem vehetnek el tőle.«" (Lk 10,39–42)

„A számok bűvöletében élünk. Buzgalommal számláljuk a pénzünket, a napokat, a létszámokat. Elképedünk, aztán kétségbeesünk a számok bűvöletében. De gondolkodtunk-e már a számokon? Mi lenne, ha nem tudnánk számolni, ha nem lenne meg bennünk az a tudás, amely képes a darabokat egymás mellé sorba rakni, csoportosítani. Milyen lenne a számok nélküli világ? Akkor minden egy lenne. Egy egész lenne körülöttünk az élet. És amikor igazán elragad minket valami mély érzés, akkor az »Egyet« találjuk meg. Amikor nagyon szeretünk valakit, akkor csak ő létezik. Mindenben őt látjuk, és hozzá viszonyítjuk az egész életet. Ha valami nagyon fáj, ugyanígy az az egy dolog elleplezi előlünk az egész világot. A világ egyesül ilyenkor. Mártát erre a nagy egységre hívja Jézus, a számokon túli világra. Mintha az egész Biblia erre buzdítana bennünket. Ne szóródj szét a világ sokaságában! Ne számolgasd azt, amid van! Ne félj, te kicsiny nyáj, nem baj, hogy kevesen vagytok, Isten mustármagból teremt óriás fát!

Hamvas Bélánál olvassuk: »Az egység nem áll szemben a sokkal, hanem teremti azt. Az egyén nem áll szemben a közösséggel, hanem teremti azt. Az egy a feltétele minden számnak.« Pontosan így van ez a lelkünkben is. Ha ismerjük az egyet, azaz azt az egyetlen fonalat, amire felfűzzük az életünk láncszemeit, azt a leglényegesebbet, amiért élünk, amire építkezhetünk lelkünkben, akkor jöhetnek a gyöngyök, jöhetnek a megszámlálható dolgok, akkor már van, ami tartsa őket. Magyarországról is gondolkodhatunk így: ha én a helyemen vagyok, ha látom a feladatomat, ha oda tudok fordulni bárkihez szeretettel, akkor bennem épül a közösség. Akkor az egyből lassan építkezik a sok. Az egy szükséges dolgot kell megtalálnia mindenkinek. Mindenkinek a maga életét számba véve kell kibogoznia azt a fonalat, amire felfűzhető minden.

Persze könnyebb azon panaszkodni, hogy Mária nem segít. Miért nem jön a másik, miért ilyen, miért amolyan: »Ez a mai világ! Ezek a magyarok! Ezek a külföldiek!« – halljuk az ilyen és hasonló méltatlankodásokat. Ezek a szavak a szétszóródás biztos jelei. Nekünk azonban most a lényegre kell koncentrálnunk. Ez a megfeszített figyelem azt jelenti, hogy nem hasonlítgatok, nem számolgatok és méricskélek, hanem azt a legfontosabbat keresem, amihez képes élhetem az életem.

Jézus mondhatta volna, hogy az ő szeretete az a leglényegesebb egyetlen és fő erő, amire fel lehet mindent építeni. De nem mondott semmit Mártának, rábízta, hogy keresse meg ő azt az egy szükséges dolgot, amiért érdemes élni. Isten egyikünknek sem ad receptet, csak arra kér, erős figyelemmel forduljunk az Egy felé, a magunk feladata felé, az egyetlen dolog felé, amit itt és most megtehetünk, és ne aprózódjunk szét e világ számtalan kínáló keze között. Mert ami igazán lényeges, az megszámlálhatatlan egységet alkot: ez az élet. Az egy szükséges dolog. Ámen."

Nagypéntek igéje és magyarázata. Részlet Fekete Ágnes 40 nap – Böjti áhítatos könyv című, nemrég megjelent műveből.

Böjt, kitárt kezekkel

Mit jelent a keresztyén böjt? *Fekete Ágnes* református lelkész, a *Református félóra* című rádióműsor szerkesztője szerint elmélyülést, imádságot és fegyelmet. Idén tavasszal kiadott áhítatoskönyvében ennek elsajátításához, gyakorlásához kínál egyfajta útravalót, rövid igemagyarázatokat a böjti és a nagyheti időszakra, összesen negyvenhat napra.

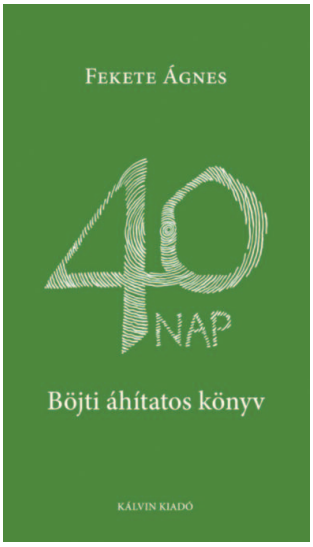

Az egy-egy igeszakaszhoz kötődő, általában kéthárom oldalas áhítatok közérthető, gyakorlatias megfogalmazásban szólnak a böjt jelentőségéről, megéléséről, mindennapjainkra gyakorolt hatásáról. A szerző látszólag esetlegesen válogat, és sorakoztatja egymás mellé az ószövetségi és újszövetségi textusokat. Ugyanakkor az egyes szövegeket egységbe fogják az újra és újra előkerülő témák, amelyeket hagyományosan a böjti időszakhoz társítunk: a bűnbánat, a megbocsátás, a lemondás, az önvizsgálat, a befelé fordulás, a változás, a megtérés kérdései.

A kötet írásai olvasmányosak, az életből vett anekdotákkal, irodalmi idézetekkel és más kulturális utalásokkal kötik a mai hétköznapokhoz a bibliai igéket. Rövidségük okán néhány perc alatt átfuthatunk egy-egy szakaszt, amely azután gondolkodnivalót adhat egész napra. Így ez a kicsi, letisztult küllemű, belül fehér-fehér grafikákkal díszített könyv hasznos kísérőnk lehet böjt és nagyhét idején. Mondanivalójának lényegét szerzője így fogalmazta meg: „Böjtben tárjuk ki a kezünket: jó lélekkel engedjünk, adjunk, mondjunk le, Isten ezerszer annyit ad!"

■ Adámi Mária

Fekete Ágnes: 40 nap. Böjti áhítatos könyv. Kálvin Kiadó, Budapest, 2014. Ára 900 forint.

Élő Krisztusunk van!

Robert P. Wilder Missziós elhívás című könyvében (megjelent a Magyar Református Külmissziói Szövetség kiadásában Budapesten 1938-ban, fordította *Draskóczy István*) írja: „Húsvét reggelén, amikor két morva testvér egymással találkozik, így köszöntik egymást: »Jézus Krisztus feltámadott!« A válasz: »Valóban feltámadott.«"

Krisztus halála, eltemetése, testének a sírból való eltűnése a Szentírás alapján bizonyított tény, a bibliaolvasók mindezeket felfedezhetik az evangélisták leírásaiban. Azt is megtudhatjuk, hogy Jézus Krisztus feltámadása milyen hatással volt tanítványaira. Jézus elfogatásakor János és Péter kivételével a tanítványok mind szétfutottak, Péter háromszor is megtagadta őt – viszont ugyanezek a tanítványok két hónap múlva bátran hirdették Jézus feltámadását. Péter és János börtönbe is került, Istvánt halálra kövezték, Jakabot lefejezték – hitük és a feltámadásról való bizonyságtételük miatt –, a tanítványok mégis tovább hirdették, hogy Jézus feltámadott. A gyávákból bátrak lettek, ez a legjobb bizonyítéka annak, hogy Jézus valóban feltámadott, és a tanítványokban lelki változást hozott.

Más átalakuláson is átmentek a tanítványok. A lemondást felváltotta a reménység, amely nyilvánvalóan látszik az emmausi tanítványok történetéből (Lk 24,13–35). *„Pedig mi azt reméltük, hogy ő az, aki meg fogja váltani Izráelt."* (21. v.) Ezt a reménységet Jézus feltámadásának bizonyossága egy teljesebb és dicsőségesebb reménységre váltotta fel, mert látták Jézust, és együtt ettek feltámadott Urukkal. A hitetlenkedő tanítványokból hívők lettek. Tamás vallomása különösképpen igazolja ezt: *„Én Uram és én Istenem!"* (Jn 20,28) Később a papok közül is sokan keresztyének lettek (ApCsel 6,7). Mindez nem magyarázható mással, csak azzal a ténnyel, hogy Jézus valóban feltámadott.

Pál apostol is hitt abban, hogy Krisztus feltámadt a halálból (1Kor 15,1–8). Tudatában volt annak, hogy Krisztus feltámadásának több mint kétszázötven szemtanúja volt, közülük számosan éltek még a levél keletkezésének idején. Állításának bizonyítására tehát tanúkat tud felsorakoztatni. Jézus a feltámadása után tíz alkalommal jelent meg. Látták, megfogták, és magán viselte a szögek és a lándzsa nyomait; ezenkívül többször is együtt evett a tanítványaival.

A feltámadt Krisztusnak arra is volt hatalma, hogy testét tanítványai elől elrejtse: *„…eltűnt előlük…"* (Lk 24,31b) Újra megjelent, és megint eltűnt. Bezárt ajtókon hatolt át (Jn 20,19.26), és rövid időközökben különböző helyeken találkoztak vele. Ezek is bizonyítják, hogy Jézus él, és velünk van. *„…ímé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig."* (Mt 28,20b; Károli-fordítás)

Krisztus feltámadása számunkra az üdvösség elnyerésének lehetőségét biztosítja. Ha Krisztus nem támadott fel – mondja Pál –, hiábavaló a ti hitetek; még bűneitekben vagytok. Azt is ő írja, hogy Jézus *„a mi bűneinkért halálra adatott, és feltámasztatott a mi megigazulásunkért"* (Róm 4,25).

Így a bűnbocsánatról szóló bizonyosságunk szoros összefüggésben van a Krisztus feltámadásába vetett hitünkkel. A keresztyén ember a Szentlélek által magújult életre támad fel. Hála Istennek, mivel Krisztusunk él, mi is élni fogunk (Jn 11,25–26). És hogy milyen kötelességek hárulnak reánk? Elmondani sokaknak a nagy örömüzenetet, ahogy a sírtól elfutó hírvivő asszonyok tették: Krisztus feltámadt a halálból (Mt 28,6–7).

Egy alkalommal a felvidéki Beretkén élő testvérem családját látogattuk meg a kékestetői szanatóriumból. Ebéd után meghallgattuk magnószalagra rögzített bizonyságtételemet arról, hogy élő Krisztusom van, hogy miért érdemes komolyan venni Jézus Krisztus keresztha lálát. Elmondtam, hogy az Ige olvasása során Isten rávilágított bűneimre, elveszett voltomra, és kétségbeesve kerestem a bűneimtől való szabadulást. Töredelmes szívvel borultam le mennyei Atyám elé, megbántam bűneimet, és bűnbocsánatért esedeztem.

A választ megkaptam: *„Minthogy az Isten volt az, aki Krisztusban megbékéltette magával e világot, nem tulajdonítván nékik az ő bűneiket…"* (2Kor 5,19a) Ekkor értettem meg igazán, mit jelent számomra Krisztus halála és feltámadása. Boldog voltam, hogy nekem élő Krisztusom van, s ezáltal örök életem is van. Csodálatos pillanatok voltak ezek! Arra kértem a családi tagjait, hogy ők is fogadják el a feltámadott Krisztust élő Krisztusként, aki számukra is elhozza az örök élet valóságát.

A szanatóriumba való visszaérkezésünkkor betegtársaink azzal fogadtak, hogy mi történt velünk, mitől vagyunk olyan boldogok. Örömmel mondtam: „Drága testvéreim, nekünk élő Krisztusunk van! Ezt tapasztaltuk meg, ezt mondtuk el testvérem családjának." Arra kértek valamennyien, hogy nekik is mondjam el ezt a bizonyságtételemet.

Szobánk egyszer csak templommá alakult, és megtelt vágyakozó betegekkel. Húsvéti igehirdetést hallgattunk magnófelvételről, és imádkozó közösség jött létre betegszobánkban. Sokakban ébredt vágyakozás: ők is szeretnék, ha élő Krisztusuk lenne. Boldog, gyógyító napjaink voltak!

A későbbiekben már minden évben vártak testvéreink, és néhányan arról is beszámoltak, hogy már nekik is élő Krisztusuk van. Szép küldetést teljesítettünk!

Örökké hálával gondolunk erre az utolsó találkozásunkra, amelyen megértették, hogy nekik is élő Krisztusra van szükségük. Azt szívükbe is fogadták. Nem sokkal ezután *Jutka* néném és *Pisti* sógorom már a mennyei hazában dicsérhették az őket is megváltó Jézus Krisztust. Mi pedig boldogok voltunk, hogy ők már szemtől szemben találkozhattak az élő Krisztussal. Áldott legyen a mi megváltó Urunk, aki kegyelmébe fogadta őket!

Adja a mi Urunk, hogy sokan jussanak el az élő Krisztussal való találkozás örömére!

■ Szenczi László

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: *„Halott voltam, de íme, élek örökkön-örökké, és nálam vannak a halál és a pokol kulcsai."* (Jel 1,18)

Húsvét hetében az *Útmutató* reggeli s heti igéi örömhírt zengnek: a halál legyőzője feltámadt megigazulásunkra. Önkijelentésén s tanítványai bizonyságtételén (lásd Lk 24,34) alapul az ősi húsvéti köszöntés: Az Úr feltámadt, az Úr valóban feltámadt, dicsérjük az Urat, halleluja! „Ez az a nap, mit az Úr szerzett nékünk." (GyLK 751) „Áldott az Isten…, aki nagy irgalmassága szerint újjászült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által." (1Pt 1,3; LK) Urunk feltámadásának nincsenek szemtanúi; egy fehér ruhás ifjú, Isten hírnöke közli: *„Ne féljetek! A názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? Feltámadt, nincsen itt."* (Mk 16,6) Pál is eszünkbe juttatja az evangéliumot: *„Általa üdvözültök is, ha megtartjátok… Krisztus meghalt a mi bűneinkért… Eltemették, és… feltámadt a harmadik napon…"* (1Kor 15,2–4) *Luther* összegez: „Három ellenség támadt rá egyszerre: halál, bűn s ördög. S íme, mindhárom a lábánál hever! E dicső győzelmet ünnepeljük ma. Minden erőnk abban van, ha Jézus húsvéti győzelmét rendíthetetlenül hisszük!" A húsvéti hit teremtője, „Jézus Krisztus legyőzte a halált, és világosságra hozta az el nem múló életet az evangélium által". (2Tim 1,10; LK) S ő értetlen s rest szívű emmausi tanítványaitól kérdezi: *„Hát nem ezt kellett-e elszenvednie a Krisztusnak, és így megdicsőülnie?"* Hevült a szívük, amikor feltárta előttük az Írásokat; visszatértek, s *„ők is elbeszélték, ami az úton történt, és hogy miként ismerték fel őt a kenyér megtöréséről."* (Lk 24,26.35) Pál határozottan hirdeti a holtak feltámadását tagadóknak: Krisztus feltámadt, mi is feltámadunk! *„Hiszen ha nincs a halottak feltámadása, akkor Krisztus sem támadt fel. (…) Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül mint az elhunytak zsengéje."* (1Kor 15,13.20) S ezt tanítja: *„azután az ő eljövetelekor következnek azok, akik a Krisztuséi. (…) Mint utolsó ellenség töröltetik el a halál."* (1Kor 15,23.26) A feltámadáskor a földből, porból való testünk helyett mennyei testet kapunk. *„És amint viseltük a földinek a képét, úgy fogjuk viselni a mennyeinek a képét is."* (1Kor 15,49) Isten Lelke átformálja Krisztus képére az ő megváltott gyermekeit. Az élők elváltoznak *„hirtelen, egy szempillantás alatt, az utolsó harsonaszóra… a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, mi pedig elváltozunk."* S beteljesül a prófécia (lásd Ézs 25,8); *„hála az Istennek, aki a diadalt adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által."* (1Kor 15,52.57) S azóta minden péntek igéje arra emlékeztet, hogy a bűnből való szabadulás Jézus keresztha lála által elvégeztetett, *„mert a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, már megáldoztatott."* (1Kor 5,7) Pál arra emlékezteti Jézus minden jó katonáját, hogy *„feltámadt a halottak közül. (…) Igaz beszéd ez: Ha vele együtt haltunk meg, vele együtt fogunk élni is."* (2Tim 2,8.11) S mert: „Jézus él, én is vele! (…) / Ott leszek, hol Uram van: / Ez az én bizodalmam." (EÉ 223,1) A tied is?

■ Garai András

PALACKPOSTA

„Emlékezzetek vissza…!”

A hét első napjának hajnalán, kezükben az elkészített illatszerekkel, megérkeznek az asszonyok a sírhoz. A követ elhengerítve találják, Jézus teste pedig nincs ott, ahova korábban az arimátiai József helyezte. Tanácstalanságukra Isten angyala válaszol: *„Mit keresitek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadt. Emlékezzetek vissza, hogyan beszélt nektek…”* (Lk 24,5–6)

Emlékezni csak arra tudunk, amit átéltünk, megtapasztaltunk, aminek magunk is részesei lehettünk. Aki már kisgyermekként az estéket imádsággal zárta, megsejtett valamit a zsoltár szavaiból: *„Csak Istennél csendesül el a lelkem, tőle kapok segítséget.”* (Zsolt 62,2) Mások a templom csendjében, talán egy beszélgetés során találkoznak az élő Igével, aki életét adta mindannyiunkért, aki döntés elé állít, és követésére hív bennünket. Isten, aki a szívek vizsgálója, nem fárad el emlékeztetni bennünket, kihez is tartozunk.

Húsvét után néhány nappal elkezdődnek a középiskolai ballagások, lezárul egy meghatározó szakasz sok diák életében. Élmény, vívódás, öröm és bizonytalanság egyaránt jelen lehet a fiatalok és az őket felelősséggel támogató szülők gondolataiban. Bizonytalan világunkban biztonságot keresünk, sokan ezért olyan szalmaszálakat is megragadnak, amelyek csak ideig-óráig jelentenek megnyugvást a kételkedők számára.

Az Úr angyala emlékezteti a tanácstalan tanítványokat Jézus szavaira, aki beszélt nekik arról, hogy emberek kezébe adják, szenvednie kell, de Isten harmadnapon feltámasztja. Húsvétvasárnap Krisztus győzött a halál fölött! A mi élő Urunk pedig tudja, mire van szükségünk. Valaki egyszer azt mondta: „A hit nem ott kezdődik, ahol az értelem már nem jut tovább, hanem ott, ahol a dac megtörik…” Amikor ez bekövetkezik, akkor épülni kezd a jövőnk Isten kezében, az ő kegyelme által, reménységben. Húsvét ünnepén ne legyünk restek feltenni a kérdést: „Látszik-e rajtam, tükrözi-e az életem, hogy kihez tartozom?”

Egy édesanya gyermekével istentiszteleten vett részt. A kisfiú számtalan kérdést tett fel az elhangzottakkal és a látottakkal kapcsolatban. Leginkább a festett üvegablakon ábrázolt tanítványokat csodálta, és addig nem nyugodott, amíg meg nem szólította imádkozó édesanyját: „Anyukám, nézd, kik azok?” Imádság következett, ezért ő röviden válaszolt: „Kisfiam, akiket látsz, keresztények.” Másnap hittanórán ezt a gyermeket szólította a tanára, jellemezze a keresztényeket. „A keresztények azok az emberek, akiken átsüt a nap!” – felelte meggyőződéssel.

Hasonlóan hirdeti a cseh testvérek éneke közel négyszázötven év távlatából: „Kelj fel, kelj fel, fényes nap, / Áraszd ránk világodat! / Igazságod erejét, / Lássa rajtunk minden nép! / Segíts, Urunk!” (EÉ 265,1)

■ Bozorády Ildikó

Névjegy:
Bozorády Ildikó
Családommal a Dunaharasztin töltött hét év után 2007. szeptember 1-je óta élünk Nyíregyházán, ahol férjem, *András* a nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközség lelkészeként szolgál, én pedig a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium iskolalelkésze vagyok. Három fiúgyermeket nevelünk. *András, Péter és Ábel* tizenhárom, tíz- és ötévesek.

4.0: Bátorság és szemlélődő élet

„Áldjad, lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét! Áldjad, lelkem, az Urat, és ne felejtsd el, mennyi jót tett veled! Ő megbocsátja minden bűnödet, meggyógyítja minden betegségedet, megváltja életedet a sírtól, szeretettel és irgalommal koronáz meg. Betölti javaival életedet, megújul ifjúságod, mint a sasé.” (Zsolt 103,1–5)

Hiszem, hogy ezzel a zsoltárral többféle összefüggésben is fogunk találkozni az idei Szélrózsán. A hálaadáson, a dicséreten és a megváltás örömhírén túl a *„megújul ifjúságod, mint a sasé”* mondat üzenete nagyon erős. Például azért, mert a sas a keresztény értelmezés szerint a hitet, a bátorságot és a szemlélődő életet jelképezi. Számomra szimpatikus ez utóbbi, hiszen a napba néző sast a kontempláció, az isteni titok látásának szimbólumaként is azért tarthatjuk számon, mivel az ókori állatkönyvek tudósítása szerint a sas képes hunyorgás nélkül beletekinteni a napba, és fel tud emelkedni az ember számára megközelíthetetlen égi magasságokba. Így a nap fényét elviselni képes sasszem az isteni világra függesztett tekintettel élni képes ember adottságaira utal. Azaz megújul ifjúságod, ha képes vagy Istenre tekinteni.

Azt is tudjuk, hogy a sas a keresztény ikonográfiában János evangélista szimbólumaként, valamint Illés próféta és a feltámadott Krisztus attribútumaként is általánossá vált.

Valamelyik hittankönyvünkben pedig szerepel a capuai keresztelőkápolna mozaikja, amelyen a karmai között halat tartó sas Krisztust jeleníti meg, aki a hívőket kiemeli a bűn tengeréből, és lelküket a mennybe ragadja.

Ma ezzel a gazdag értelmezéscsokorral szeretnék kedvet csinálni idei „Szárnyalj!” témánkhoz.

■ Mesterházy Balázs

Az oldalt szerkesztette: Vitális Judit

Kitárom előtted szívem…

Az egyetemi lelkészségek lelkigyakorlata

A tág értelemben vett *Istenhez közeledésnek* sokféle útja és módja van. A legfontosabbak: a Szentírás tanulmányozása, a személyes imádság, a liturgia és az istentisztelet, a böjt, a virrasztás, a zarándoklat és a lelkigyakorlat. Ez utóbbiak magyar evangélikus egyházunkban is egyre ismertebbek, az északi, skandináv területeken élő lutheránus lelkiségben pedig már jó pár évtizede fontos támpillérei az Isten előtti megállásnak, csakúgy, mint német testvéreinknél. A *megállás* fogalma szépen tükrözi a lelkigyakorlat lényegi tartalmát. Megállni lehet testben, lélekben és szellemben.

* * *

Testben való megállásunk azt jelenti, hogy tudatosítjuk és gyakoroljuk azokat a formákat, amelyek Istenhez vezető vágyainkat fejezik ki: a két összetett tenyerünk egyfajta egységérzetet és összeszedettséget ad egész lényünk számára. A felállás, a főhajtás mint tiszteletadás, a letérdelés és leborulás formái az Isten előtti alázatot, utóbbiak a test földdel való egyneműségét, kicsinységünket, bizonyos értelemben tehetetlenségünket, kegyelemre való rászorultságunkat is kifejezik.

A csendes, szemlélődő séta és a testtartásra való figyelem, valamint további formák is mind azt segítik tudatosítani, hogy testünk – mint énünk leginkább tapasztalt és legtörékenyebb formája – a Szentlélek lakóhelyévé, templomává tehető. Imádkozni ugyanis nem lehet akárhogyan, akármilyen testtartással, ezt bizonyára tapasztalta már a kedves olvasó.

Lélekben való megállásunk az életben való elcsendesedést jelenti. Nap mint nap dolgozunk, tanulunk, sokszor mókuskerékben tesszük, amit kell, élünk. Mindez tükröződik érzéseinkben, amelyek lehetnek kellemesek, kellemetlenek. Életeseményeinknek kivétel nélkül érzelmi, lelki hatásaik vannak, ha odafigyelünk erre, ha nem. És a megéltek kihatással vannak mindennapjainkra – egy kellemes érzés éltet, erőt adhat, de egy kellemetlen pont ezt az erőt csökkenti, visszafogja, sokszor olyannyira, hogy kilátástalannak érezzük saját életünket, benne magunkat.

A megállás lelki értelemben, az élet „harcterén” történik. Hasznos ugyanis megpihenni. Erőt gyűjteni, rálátni kérdéseinkre, miértjeinkre vagy egyszerűen csak megállni – hisz ahogy a testnek is naponta szüksége van az éjszaka nyugalmára, a léleknek is meg kell adni, ami épüléséhez szükséges.

Szellemben való megállásunk pedig az Isten lelke, a Szentlélek előtt való megállást jelenti. A Szentlélek az, aki éltet, megelevenít. Ennek gyökere, forrása maga a Szentháromság Isten, ami misztérium számunkra, de ha nem tudunk időről időre megállni előtte, és nem tudjuk kinyitni előtte önmagunkat, vagyis pontosabban: félretenni, megvárni, míg ez a hétköznapi önmagunk lecsendesedik, és a külső élet hullámai elcsitulnak, akkor lehet, hogy kimerülünk, elveszítjük hitünket, és életfölötti erőnkkel való kapcsolatunk elhalványul. Ennek pedig egyenes következménye lehet belső erőforrásainknak a megcsappanása.

* * *

A lelkigyakorlat tehát kinyílás Isten felé. Testileg, lelkileg és szellemileg. Átvilágítani emberségünk e hármasságát, Isten elé vinni, és tenni mindazt, amit emberként megoldani nem tudunk, hogy ő világítsa be, töltse be. Olyasmi ez, mint Isten jelenlétét felidézni és tudatosan benne maradni. Ennek a jelenlétnek a felidézésére keresztény ünnepeink kiváló alkalmat adnak, és mindehhez sok támpontot nyújt a Szentírás, Jézus Krisztus élete.

Az egyetemi lelkészségek lelkigyakorlatának (április 11–13. között) célja a húsvét misztériumára való felkészítés volt. Olyan főbb kérdésekkel érkeztünk Tahitótfaluba, a Szív Lelkiségi Központba, mint hogy mit kell elengednünk, mi a keresztünk, mi a szenvedésünk, személyes harcunk a nagyhéten, hogyan tudjuk mindezt a Fény felé vinni és Krisztus elé letenni.

És hogy mindez hogyan történt? *Evangélikus énekeskönyvünkben* található a 147. ének, a *Kitárom előtted szívem…* kezdetű. Lelkigyakorlatunkat erre fűztük fel. Külső formákban: elmélkedéssel, a Szentírás részletein való imádsággal, elvonulással, csoportos beszélgetésekkel és személyes megosztásokkal, csendes étkezésekkel, étkezések közbeni felolvasásokkal, szemlélődéssel, dramatikus játékkal, a természetben tett néma sétával, napkezdő és napzáró csendességekkel, istentisztelettel történt. Belső formában pedig még több, elmondhatatlanul sok és színes módon, amelyek által mind Isten szépségére próbáltunk rácsodálkozni és magunkat kis időre meglátni.

De hogy a kedves olvasónak valódi tapasztalata is legyen erről, három olyan kérdéskört állítok most elébe, amelynek végiggondolásával, saját, személyes válaszainak megfogalmazásával a húsvét titkának is jobban közelébe kerülhet, és fogalmat kaphat arról is: milyen is tulajdonképpen egy lelkigyakorlat.

Bátorítok arra is mindenkit, hogy írja le gondolatait, kérdésekre adott válaszait, és szánjon elegendő időt rájuk. Ne siessen, hisz pontosan az idő megállításáról van szó, a belső erőforrásainkra való rálátás lehetőségéről.

* * *

Az első kérdéskör saját magamra vonatkozik. *Milyen élethelyzetben vagyok? Mi az én Egyiptomom, „fekete földem”, ahonnan Mózes kihúzhat? Mit szeretnék elengedni, miből szeretnék kijutni, mi az, amiből megváltást várok?* Ezt az elmélkedést segítheti a kivonulás történetének átolvasása, átimádkozása *Mózes második könyvéből.*

A második kérdéskör: kicsoda Isten számomra? *Ki az, aki előtt meg tudok állni? Meg tudom-e látni, hogy mi választ el tőle, és mi köt hozzá?* Tölts egy kis időt csendben, magaddal, Isten jelenlétébe helyezkedve. *Majd találd meg, és jegyezd fel, hogy mit szeret Isten benned, milyen tulajdonságaidat, milyen gondolataidat, milyen tetteidet! És találd meg azt is, mit szeretnek az emberek benned!*

Csaknem minden lehet hozzá vezető út, és minden lehet tőle elvezető út is, ezért nehéz és küzdelmes ez a kérdés. *Melyek életutad során azok a személyek, közösségek, élethelyzetek, élők és már nem élők, akik és amelyek Isten felé vezettek?* Ezek lehetnek jó, de lehetnek negatív emlékkel bírók is. Ne félj tőlük, mert lehet, hogy egy adott életszakaszban megtapasztalt fájdalom és szenvedés is ösztönözhet Isten felé. Sőt! Vedd sorra, és írd fel őket egymás alá. Majd nézz végig rajtuk, és egyenként írj melléjük egy mondatot, amely így kezdődik: *Abban segítettél/segítesz nekem Istenhez közelebb kerülni, hogy…* A mondatokat fejezd be úgy, ahogyan csak te tudod. Majd nézz végig rajtuk újra. Ők a te erőforrásaid.

A harmadik kérdéskör a húsvét és a feltámadás felé vezető úton az elengedés, hisz az Emberfia a legnagyobbat teszi akkor, amikor a feszületet felviszi a Golgotára, és hagyja, hogy felszegezzék rá kivégzői: életét engedi el, sőt nemcsak elengedi, hanem odaadja. *Vedd sorra, melyek azok az elengednivalóid, amelyek számodra Jézus keresztjét jelképezik. Írd fel őket.* És ha teheted, a vasárnapi istentisztelet csendes bűnvalló imájában oszd meg mindezeket Istennel.

* * *

Ez a kis gyakorlat tükre lehet magának az imának és a csendnek, amelyben *kitárod szíved előtte,* mindenek Teremtője és Megtartója előtt.

■ Mézes Zsolt László
budapesti egyetemi lelkész

Füller Tímea

Filkó csodája

Az öreg Szatmári bácsit mindenki szerette. Nem is volt ez csoda: Szatmári Imre szeretni való ember volt. Mindenki számára volt valami ajándéka: egy kedves szava, a gyerekek felé egy-egy huncut mosolya; ha szükség volt rá, segítő keze, jóindulatú vállon veregetése, biztatása vagy csendje – az utóbbira talán még az előzőeknél is sokkal nagyobb volt az igény.

A falubeliek örültek, ha látták, ahogy sürög-forog, szöszmötöl, vagy éppen a háza előtti padon üldögél, élvezve a napsugarakat. Pedig lett volna oka bőven a panaszra: mint bárki, megélt ő is sok nehéz időt, nyomorúságot, még özvegységet is. Ahogy öregedett, átélte, hogy kopik, gyengül az ember – de mindezt olyan békével és derűvel fogadta el, hogy aki látta, szinte el is feledkezett róla, hogy neki is lehet baja. Nyugalma és lelkesedése egyaránt ragadós volt. Aki összefutott vele, valahogy bátorságot kapott a rá váró feladatokhoz.

És azt különösen szerették benne, hogy az öreg Szatmári sohasem panaszkodott. Nem szidta a szomszédot, az időjárást, a politikusokat, nem mesélte el, hogyan sajog a feje, a térde, a lapockája, nem kevesellte a nyugdíját és az elvetemült emberek büntetését. Igen, talán azt mondhatjuk, elégedett ember volt.

De csak talán, mert bár ritkán emlegette, azért egy apróság mégiscsak nyomta az ő lelkét is. Templomos ember volt világéletében, még akkoriban is kitartott, amikor ez nem volt olyan egyszerű. Mi nyomta hát a lelkét? Nem más bizony, mint a saját neve: szeretett volna magának egy jóféle bibliai nevet. A fiai: Dániel, Mihály és Péter meg a testvéröccsei: Pál, János és Tamás mind-mind ott sorakoztak a szent könyvben, csak neki magának nem jutott ki ez a tisztesség, őt a szülei az apja nevére, Imrének keresztelték.

És hiába tudta, hogy az apja, a nagyapja, de még a dédapja is Imre volt, s hogy szép hagyomány volt az elsőszülöttnek továbbadni a nevet, neki ez nem adott megnyugvást. Hiába vigasztalta a szomszéd tanító kisasszony is, hogy ennek az Imre névnek is szép jelentése van: uralkodót, hatalmasat, híreset jelent, csak elhúzta a száját, és titokban mégis sajnálta magát egy icipicit. Nem panaszkodott, csak úgy hordozta ezt a sérelmet, mint Pál apostol a tövisét. Türelemmel.

A fiai csak legyintettek rá, ha szóba került. Á, nem olyan fontos az – gondolták –, ha nagyon izgatná az öreget, biztosan többet nyaggatná őket miatta. A menyei közül a legfiatalabb felajánlotta, hogy ő kijárja a hatóságoknál az apósának a névváltoztatást szívesen, de aztán jött a gyerek, és minden maradt a régiben. El is felejtődött, mert ahogy már mondtam, az öreg Szatmári nemigen panaszkodott. Legfeljebb a szomszéd Julis néni félkegyelmű fiának, a Filkónak, akit különösen szeretett.

* * *

Filkó eredetileg Fülöp néven látta meg a napvilágot, csak hát nem volt egészen olyan, mint a többiek. Kicsit hebehurgya volt meg értetlen, sose tudta, mihez hogy fogjon. Ha csendben kellett volna maradni, biztosan szómenése volt, ha kérdezték, akkor meg nem válaszolt, csak hebegethabogott. Volt valami papírja is, hogy nincs rendben az esze, de azért a többi gyerek ettől még nem kegyelmezett neki. Ahol tudták, kicsúfolták, a bolondját járatták vele. Apja-anyja se igen tudta megbocsátani neki, hogy annyira másmilyen, mint a többiek.

Minthogy itt is csípték, ott is marták, Filkó legszívesebben Imre apó portáján tartózkodott, ahol senkinek nem volt útban. Ha az öreg dolgozott, Filkónak is talált elfoglaltságot, ha üldögélt, nem zavarta a pihenésben a legényke. Ez volt az egyetlen hely, ahol kedvére locsoghatott vagy hallgathatott, és mivel mindkettőt szabadon tehette, ez volt az a hely, ahol a legszebbnek látta a világot.

Mióta kimaradt az iskolából, nem is igen volt más társasága. Imre apóval metszette a szőlőt, szerelte a biciklit, élezte a kaszát, fejtette a borsót, porolta a szőnyeget. Esténként pedig vele faragta a szép míves pipákat meg csigatészta-készítő bordákat. Persze mindkettőnek épp annyi értelme volt csak, hogy eltöltsék az időt kedvükre, mert hát ki ér rá manapság pipázni vagy kézzel készíteni a csigát a levesbe?!

Filkó és az öreg Szatmári Imre apó tehát sok időt töltött együtt, és a munka meg a faragcsálás közben valahogy mégiscsak szóba került olykor ez meg az, még a bibliai név dolga is. Filkó pedig – mert ha nem volt is lángelme, azért tökfilkó sem volt – bizony megérezte, milyen fontos, milyen súlyos kérdés ez az ő kedves öreg barátjának.

– És imádkozott érte, hogy benne legyen? – tette föl a kézenfekvő kérdést, mert Imre apó válasza a gondokra általában ezzel kezdődött.

– Ugyan már, hát nem olyan fontos az, te Filkó! – tiltakozott az öreg.

Nevetett, legyintett, és nem is igen említette már aznap a dolgot.

De vagy két hónap múlva megint csak arra került a szó. Filkónak pedig szöget ütött a fejébe a dolog. Mikor pedig az is kiderült, hogy ősszel Imre apó betölti a nyolcvanadikat, már készen is volt a terv. Filkó imádkozott, imádkozott, aztán amikor már elég bizonyosnak érezte az ügyét az Úristennél, elszántan neki-állt betűzni a Bibliát, hogy meglelje benne az Imre nevet. Az, hogy esetleg nem talált meghallgatásra, fel sem merült benne. Hiába, nem mindenki olyan hitetlen, mint a sok okos ember szerte a világon.

* * *

Olvasott Filkó rendületlenül. Érdeklődéssel a *Teremtés könyvét,* ámulva a *Kivonulást.* Végigbaggatta a törvényektől és rendelkezésektől hemzsegő maradék mózesi könyveket. Józsuénál kicsit feléledt, a történeteket lassan már egész jól tudta követni. Csak a sok idegen névvel küszködött egy kicsit.

Közben sajnos arra is rá kellett jönnie, hogy a Biblia nem éppen rövid, könnyű olvasmány. Nagyon kicsi betűkkel van írva, kép meg egyáltalán nincs benne, csak hátul valami térképek. A vártnál sokkal lassabban haladt vele, a nagy nap pedig közeledett. Szegény Filkó még enni meg aludni is elfelejtett időnként a nagy igyekezetben, annyira szerette volna már megtalálni, hova is rejtette el az Úristen az Imre nevet a könyvében.

Már az öreg Szatmárinak is feltűnt, milyen sápadt, milyen fáradt ez a gyerek mostanában. Szólt is a szomszédasszonynak, de az csak letorkolta:

– Hát biztos nem a sok munkától fáradt az a mihaszna kölyök, mert-hogy ki se mozdul a szobájából, de a lámpát, azt bezzeg még éjjel is folyton égeti. Megvert vele az Isten, az már biztos!

Az öreg nem akart vitatkozni. Megvolt a maga véleménye, sőt a maga elfogultsága is. Mert sokszor eszébe jutott, hogy bizony-bizony sokkal unalmasabb lenne az élete e nélkül a gyerek nélkül. Ha őszinte akart lenni, be kellett vallania, hogy a Filkó gyereket egy icipicit még az unokáinál is jobban szereti, pedig az valószínűleg nagy bűn lehet. De azok a lurkók csak jönnek, szaladgálnak egy sort, aztán már rohannak is tovább. Nem, nem volt elégedetlen velük Imre apó. Tudta, hogy így van ez rendjén, ez a sora, de azért a szíve mélyén sejtette, hogy magányosabb és valószínűleg nyűgösebb lenne a kajla szomszéd gyerek nélkül.

* * *

Hát bizony eljárt az idő, rövidültek a nappalok, veresedtek a levelek, érett a szőlő, de szegény Filkó még mindig csak az ötszáztizenharmadik oldalon tartott az olvasásban. Nem egészen a könyvnek a felénél. Úgy tűnt, a helyzet reménytelen. Semmi esélye, hogy végezzen, hiszen már csak tíz nap van vissza. A fiú szomorúan csukta be a könyvet.

– Hát már neked se vagyok elég jó? – nézett föl keserűen az égre. – Te is csak azokkal törődsz, akik okosak meg menők meg szuperek?! – sóhajtott. – Pedig nem is magamnak kértem…

(Itt álljunk meg egy szóra, és képzeljük az Úr helyébe magunkat. Nem irigyeljük, ugye? A magam részéről passzolnék is. Semmi megoldási javaslatom nincs. Na jó, lássuk, mire telt neki.)

Nos, újabb kilenc nap múlt el, Filkóban pedig olyan nagyon megrogyott a remény, hogy az eddigi viharos olvasási tempót is lejjebb adta. Igazából nem merte egészen földani, mert azért volt benne istenfélelem. Az is világos volt a számára, hogy Isten nyilván megsértődne, ha végképp abbahagyná a keresést. Csak egy kicsit elfáradt, na meg más dolga is volt. Próbált valami ajándékfélét készíteni öreg barátjának a születésnapjára, ha már azt a régi vágyát, azt az igazit nem sikerül valóra váltania – mármint valószínűleg.

Egy nagyobbacska deszkadarabot faragott ki szép oválisra. Valami tálcaféle lesz, majd tesznek bele szőlőt meg körtét, jól fog mutatni az asztalon. Kár, hogy faragni az öregtől tanult, nem lesz ez valami nagy meglepetés. Mindegy. Erre telik az ő eszéből.

Csak azt nem tudta kitalálni, mit faragjon rá: gyümölcsöt, virágokat vagy csak kacskaringós vonalakat. Netán az öreg nevét. Juj, azt semmiképpen! Hát éppen azt nem kéne leginkább! Filkó félretette a tálkát, és sóhajtva a Biblia után nyúlt megint. Az ötszázharminchatodik oldalon járt.

* * *

Hogy azon az éjszakán mit hogyan rendezett el az Úristen, az maradjon az ő titka. Én csak annyit tudok, hogy másnap reggelre – a nyolcvanadik születésnapra – Imre apó neve szerepelt a Bibliában.

És hogy mennyire igazán az ő neve volt, azt láthatta, aki látta. Mert az öreg – hol sírva, hol nevetve – mindenkinek megmutatta, aki csak arra járt, annyira büszke volt rá.

A legjobban persze Filkó képe ragyogott, aki azon az éjszakán ezt az igét faragta az ovális tálka közepébe: *„BűneIMRE ne emlékezz!”*

Harminc éven át tárt kapukkal várni

Beszélgetés dr. Rédey Pálnéval

Jubileumi esztendő az idei a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon életében: az 1933-ban épült üdülőt tíz évvel ezelőtt újította fel egyházunk *Benczúr László* Ybl-díjas építészmérnök tervei alapján. A tíz évvel ezelőtti felújításig, harminc éven át *dr. Rédey Pálné, Ditta* volt a vezetője és házigazdája a balatonszárszói evangélikus üdülőnek. Vele beszélgettem a „régi Szárszóról”.

A szerző felvétele

– Sokan emlékeznek Ditta néni kedvességére és türelmes természetére. Hogyan került Szárszóra?

– Budapestről, a Ferencvárosból a Mátrán keresztül vezetett az utam a Balatonhoz. A Deák Téri Evangélikus Leánygimnáziumban érettségiztem 1950-ben. Nem sokra rá férjhez mentem *Rédey Pál* evangélikus lelkészhez, aki a Ferencvárosban szolgált, később tanított is – egyháztörténetet – a teológiai akadémián. Amíg kicsik voltak a gyermekeink, sokat nyaraltunk a mátraszentistváni evangélikus üdülőben. Nagyon szerettünk ott lenni, és amikor 1963-ban megürült a gondnoki állás, elvállaltam. Visszanézve ez a harmincfős üdülő lett a „tanulóhelyem” a későbbi szárszói feladatokhoz. Tíz évvel később, amikor Szárszón ürült meg a gondnoki hely, elvállaltam – igaz, kicsit félve – a vezetői posztot.

– A régi szárszói épület a mostanihoz képest sokkal szerényebb körülményekkel fogadta a pihenni vágyókat, mégis nagyon sok ember életében meghatározóvá vált a hely. Meséljen, kérem, az akkori nyarakról.

– Húsz szobában hatvan-nyolcvan, de volt, hogy száz főt helyeztünk el, közöttük mindig nagyon sok gyerek volt. Nyár elejétől szeptember közepéig fogadtuk főleg a lelkészcsaládokat, de más üdülni vágyó evangélikusokat is. Később számos ifjúsági konferenciának is helyszíne volt az üdülő, nemegyszer pedig fogyatékkal élőket is nyaraltattak nálunk a hűvösvölgyi otthonból.

Én már tavasztól kezdve folyamatosan kaptam a jelentkezéseket, ki mikor, hány fővel érkezne, melyik család kivel szeretne egy turnusban nyaralni, és így tovább. Körülbelül két héttel az első csapat érkezése előtt a segítőimmel lementünk, hogy kitakarítsunk, és előkészítsük a terepet.

– Az üdülő a Jókai utcának a Földvár felőli részén található, körülbelül két kilométerre a központtól. Hogy oldották meg a bevásárlást?

– Eleinte gyalogosan vagy biciklivel. Sőt emlékszem, hogy az első évben csónakkal! Volt az üdülő területén egy öreg csónak, és az akkori szakácsnőm férje vállalta, hogy azon elvisz minket. Mivel közvetlen vízparti helyről van szó, egész jól működött a dolog. Később aztán kaptam egy Trabantot – ehhez persze meg kellett tanulnom vezetni –, ezt idővel egy Wartburgra cserélték. Ha jól emlékszem, ez külföldi támogatással történt.

– Ha már a külföldöt emlegetjük: ugye jól tudom, hogy nem csak magyar vendégek pihentek Szárszón?

– Igen, valóban volt csereüdülési lehetőség az akkori Kelet-Németország evangélikus lelkészeivel. Nemcsak onnan jöttek ide lelkészcsaládok, de a mieink közül is mehettek Tabarzba, ha jól emlékszem.

– Kellemes emlékekek és kedves vendégek a balatoni három évtizedből?

– Nagyon sok van, nehéz is lenne kiemelni közülük. De talán ha a zenészeinkre gondolok, sokat nyaralt Szárszón például *Szokolay Sándor* evangélikus zeneszerző. Előszeretettel hallgatta a palócvidéki *Mari* nénit, aki takarítás közben mindig énekelt, főleg népdalokat. És mindenki számára emlékezetesek *Peskó György* orgonaművész tréfái is. A mai napig szívesen idézem fel a kőröshegyi templomban adott koncertjeit; ezekre az egész üdülői csapat mindig átvonult.

– Visszagondolva erre a harminc évre mi jut eszébe?

– A családias hangulat, az esti beszélgetések és játékok, a vidám gyereksereg, de jól emlékszem fákat kidöntő viharokra is… Nem is tudnám felsorolni. Ha visszagondolok, ma is elcsodálkozom, hogyan tudtam ezt a nagy felelősséggel járó feladatot ellátni. A kezdeti aggodalmak ellenére idővel belejöttem, mert mindig kaptam hozzá fentről erőt és segítséget. Mindig igyekeztem, hogy mindenki jól érezze magát, finom és bőséges legyen az étel, és az üdülőben töltött idő valódi pihenést adjon a vendégeknek. Hálás vagyok Istennek, hogy a három évtized alatt soha nem történt semmi nagyobb baj. Szép évei voltak ezek az életemnek.

Boda Zsuzsa

Istentisztelet az új országos irodaigazgató szolgálatba állítása alkalmából

Szeretettel meghívjuk a *Krámer György* országos irodaigazgató ünnepélyes szolgálatba állítása alkalmából rendezendő istentiszteletre, melynek időpontja május 8., csütörtök, 12 óra, helyszíne: 1085 Budapest, Üllői út 24., II. emeleti templom.

Az MEE Országos Elnöksége

Istentiszteleti rend • 2014. április 20.

Húsvét ünnepe. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Mk 16,1–8; 1Kor 5,6–8. Textus: Jón 2,2–10. Énekek: 215., 216.

Budavár, I., Bécsi kapu tér hajnal 5. (úrv.) Balicza Iván; de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Szlaukó Orsolya; **Deák tér, V., Deák tér 4.** hajnal 5. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Gáncs Péter; du. 6. Smidéliusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** hajnal 5. Pelikán András; de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** hajnal fél 5. (úrv.) Benkóczy Péter; de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (gyermek-istentisztelet) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; **XI. Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** hajnal 5. (fényliturgia) Szántó Enikő, Bence Áron; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** hajnal 5. (úrv.) Keczkó Pál; de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Frangepán u. 41. (református templom)** de. 8. (úrv.) Grendorf Péter; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** hajnal 4 óra 40 perc. Szabó B. András; de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (parókia)** hajnal 5. (virrasztás) Ponicsán Erzsébet; **XV., Juhos utca 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., gyermekek húsvétja) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** hajnal 5. (úrv.) Vető István; de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111** hajnal 5. Nagyné Szeker Éva; **.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** hajnal 5. (úrv.) Hokker Zsolt; de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** hajnal 5. (úrv.) Endreffy Géza; de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Törökbálint, József Attila u. 31. (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Endreffy Géza.

2014. április 21.

Húsvét második napja. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Lk 24,13–35; ApCsel 10,34–43. Textus: Ézs 52,7–10. Énekek: 221/218.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Missura Tibor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) dr. Lászlóné dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (úrv., ifjúsági istentisztelet); **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (keresztelő, gyermek-istentisztelet) Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Molnár Lilla; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Juhos utca 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vilmos Andrea; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Kocsik Mónika; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuelné; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Biatorbágy, Faluház, Baross Gábor u. 1.** de. fél 9. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackneré Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Herceghalom, Gesztenyés u. 28. (ökumenikus templom)** du. 3. (úrv.) Endreffy Géza; **Solymár, református templom** de. 10. (úrv., ökumenikus) Fodor Viktor.

Összeállította: BALLA MÁRIA

„Szép, ragyogó napunk támadt”

Húsvét a közmédiában

A kereszténység legnagyobb ünnepére, a jeles napokra a közmédia gazdag programkínálattal készül. Egyházi szertartások, dokumentumműsorok, gazdag filmkínálat szerepel a palettán.

Nagypénteken a református istentiszteletet a Kossuth rádió a fehérgyarmati református templomból közvetíti (10.04). *„Elvégeztetett* – idézi Jézus szavait *Szalai László* lelkész. – Elvégeztetett, hogy Isten nem hagyja a bűnös embert a kárhozatban. Egyszülött Fiát küldte a világba, hogy éljünk őáltala. Elvégeztetett, hogy a megváltás a kereszthalál által vezethessen a feltámadáshoz.”

Este *A passió* című amerikai filmet láthatják a nézők. *Mel Gibson* alkotása a názáreti Jézus életének utolsó tizenkét óráját megrázó erővel és szép emberi momentumokkal jeleníti meg. A Megváltó szerepét *Jim Caviezel,* Máriáét *Maia Morgenstern* alakítja (M1, 23.00).

Szombaton *A székely piarista* című összeállításban *Kállay Emil* nyugalmazott piarista tartományfőnökről hallhatunk portrét a Kossuth adón. A dokumentumműsor egy olyan szerzetes életét mutatja be, aki jól példázza, hogyan bánt a hatalom azokkal a papokkal és szerzetesekkel, akik hűek voltak hitükhöz, és szolgálták a közösségüket (Kossuth rádió, 13.07).

A gyermekek egész nap színvonalas mesekínálatból választhatnak. *Richard Scarry Tesz-vesz városa* inkább a kisebbeket érdekli (M2, 18.10), a *Mézga család* pedig az idősebbeknek is önfeledt szórakozást nyújt (M2, 17.40).

A *Fölszállott a páva* döntőjét a Duna Televízió közvetíti. A másodszor meghirdetett tehetségkutató vetélkedőre 291 formáció nevezett be, a döntőben 10 produkciónak szurkolhatunk (Duna, Duna World, 20.25).

A húsvétvasárnapi evangélikus istentiszteletet az arnóti evangélikus templomból közvetítjük (Kossuth rádió, 10.04). „Húsvétkor a hihetetlent ünnepeljük – hirdeti *Buday Barnabás* esperes. – Ez némelyekben intelligens somolygással elnyomott érzést vagy mély felháborodást és megütközést kelt. Hiszen tényleg hihetetlen, hogy a halálból van visszatérés. Még a halál sem biztos.”

A római katolikus ünnepi szentmisét a közmédia a nyíregyházi Magyarok Nagyasszonya-társszékesegyházból sugározza (M1, 11.00). „Húsvét a hit diadala és örömünnepe – hangsúlyozza szentbeszédében *Bosák Nándor* debrecen–nyíregyházi megyés püspök. – Péter és János apostol az asszonyok híradása után fut Jézus sírjához. Az üres sír láttán összeáll bennük a kép. Látták mindezt, és hittek. Így születik meg a hit, amely Isten ajándéka az ember számára.”

Délben kapcsoljuk Rómát. *Ferenc* pápa húsvéti üzenetét küldi a „a városnak és a világnak” (M1, Duna).

Kora délután egy klasszikus magyar filmre kapcsolhatunk. A *Szűcs Mara házassága* több szálon futó szerelmi történet. A főszerepeket a korszak sztárjai: *Simor Erzsi, Szörényi Éva, Vízváry Mariska* és *Páger Antal* játsszák (Duna, 13.10).

A *Lemezelő – nem csak gyűjtőknek* összeállítás az amerikai zongoraművész, *Julius Katchen* felvételeiből válogat. A zenész előmenetelében egykor *Ormándy Jenő* és *Starker János* is nagy szerepet játszott, a mostani válogatásban is hallhatjuk magyar szerzők műveit (Bartók rádió, 16.00).

A *Názáreti Mária* olasz–német tévéfilmsorozat Jézus anyjának életét dolgozza fel. Az első rész Mária gyermekéveivel kezdődik. Felnőve megismerkedik Józseffel, a fiatal áccsal, aki szívesen összeköt életét a már gyermeket váró lánnyal (Duna, 21.00; 2. rész: másnap 21.25).

Az esti főprogramban egy örökzöld szuperprodukciót, a *Spartacust* láthatjuk. A sztárokat felvonultató mozi főszereplője az egykori trák fejedelemből lett gladiátor, Spartacus *(Kirk Douglas).* Az általa vezetett rabszolgafelkelés felforgatta a Római Birodalmat, a főhős bukását intrikák, cselszövések okozták (M1, 21.40).

Hétfőn a korán kelők megtekinthetik az *„Imádságos harangozással…”* című dokumentumfilmet. Az alkotás *Petrás Máriát* mutatja be. A kerámiaművész és népdalénekes Moldvában született, művészetére nagy hatással volt a csángók mélyen vallásos világa (M1, 6.15).

A locsolkodásban megfáradtakra délután egy családi film vár. A *Hacsi – A leghűségesebb barát* című amerikai–angol játékfilm történetében az ingázó Wilson professzor gazdátlan kutyakölyköt talál a vasútállomáson. A kutya és a professzor között szoros barátság alakul ki, de egyszer megérkezik az eredeti gazdi… (Duna, 18.35).

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Iowai evangélikus kórus koncertje Rákospalotán

Szeretettel meghívjuk az iowai Wartburg College evangélikus főiskola nemzetközi hírű kórusának komolyzenei koncertjére. Igei köszöntőt mond *Győri Gábor* esperes. Időpont: április 29., kedd, 18 óra. Helyszín: Rákospalotai Evangélikus Egyházközség nagytemploma (1152 Budapest, Régi Fóti út 73.).

EVANGELIKUSELET.HU

HIRDETÉS

Húsvétkor is környezettudatosan!

A nagy ünnepekre való felkészülés során annyi mindenre kell odafigyelni, hogy örülünk, ha mindennel időre elkészülünk. Arra már sokszor nem jut idő, türelem, hogy mindezt környezettudatosan tegyük. Pedig nem is olyan nehéz! Íme néhány ötlet!

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

Nem is kell másra figyelni, mint hogy az ünnepi előkészület lehetőleg minél „vásárlásmentesebb", környezet- és gyerekbarát legyen. Ehhez pedig a legegyszerűbb út, hogy házilag egyszerűen előállítható, újrahasznosított és később is újrahasznosítható hozzávalókat, kellékeket használjunk.

Például remek dísz, de ajándéknak sem rossz a saját zokninyúl: néhány óra alatt meg lehet varrni azokból a pár nélkül búslakodó zoknikból, amelyek minden háztartásban tömegesen fordulnak elő. A különböző korú gyerekek garantáltan élvezni fogják a műveletet, és este biztosan becsempészik az ágyukba legújabb barátaikat! De filcanyagból vagy bármilyen más textíliából, kinőtt, kirongyosodott ruhából remek állatkákat: kacsát, csibét, bárányt lehet varrni, ragasztani.

A képeslapküldés hagyománya mára teljesen feledésbe merült, inkább e-mailt küldünk ünnepi köszöntés gyanánt. De éppen azért, mert nem küldünk és kapunk üdvözlőlapokat, a gyerekek számára nagyon érdekes lehet újra felelevéníteni ezt a szokást, méghozzá saját maguk készítette lapokkal. Fantasztikus műveket tudnak előállítani színes papírokból, esetleg különböző termésekből, és nagyon boldogok, ha tudják, hogy ezt a nagymamának, nagypapának, unokatestvéreknek készítik. Az ajándékot személyesen is oda lehet adni, ha az ünnepek alatt találkoznak velük.

És ami a legnagyobb izgalmat jelenti húsvétkor: a tojásfestés, hiszen anélkül nincsen ünnep! A tojásfestékek alapvetően mesterséges élelmiszer-színezőkből készülnek, amelyek nem ártalmasak, mégis izgalmasabb lehet, ha természetes alapanyagokból saját magunk állítjuk elő a tojásfestéket.

A cékla leve sötét rózsaszínűre, a kurkuma szép sárgára festi a tojásokat. Ha kék tojásokat szeretnénk kapni, egy kis fej lila káposztát vágjunk fel, és fél órán át főzzük annyi vízben, amennyi éppen ellepi, majd hagyjuk kihűlni, mert ez a festék csak hidegen használható. Sötétbarnára festhetjük a tojásokat nagyon erősre főzött feketekávéval – ne aggódjunk, a tojásoknak nem megy ki az álom a szemükből tőle! Zöldre a legjobban a spenót színezi a tojásokat.

A kisebb gyerekek boldogan maszatolnak a tenyérlenyomatos tojásfestéssel, bár lehet, hogy nem szívesen adják majd oda a csodaszépre sikeredett tojásokat, amelyeken a saját kis kezük lenyomata van. Jó minőségű zsírkrétával is nagyon szép, díszes tojásokat tudnak előállítani.

A dekorációról se felejtkezzünk el! Ha időben elkezdjük, remek dísz lehet a húsvéti asztalon a különböző magokból kicsíráztatott ehető dekoráció. A sűrűn növő, sokszálú, kevéssé érzékeny csírák, például a zsázsa vagy a lucerna kiválóan alkalmas arra, hogy húsvét reggelén az asztalra, majd onnan a tányérra kerüljön egészséges harapnivalóként. Szalvétából lehet szalvétanyuszit és -csibét is hajtogatni, velük sokkal élvezetesebb enni is.

A kiürült Tetra Pak dobozokat, tejesdobozokat meglepetésdobozokká lehet varázsolni némi újrahasznosított alapanyag segítségével. Nagyon eredeti ötlet a papír tojásostálcákat felvagdosni és csibe formájú tojástartót készíteni belőlük. (Az interneten rengeteg hasonló ötletet lehet találni.)

Talán nem csak a gyerekek fognak rajongani az ehető gyurmából, vagyis marcipánmasszából készített színes kis húsvéti figurákért, amelyeket néhány perc alatt el lehet készíteni. Persze ha a gyerekekkel együtt készítjük a finom nyuszikat, csibéket, kicsit több alapanyagot érdemes beszerezni, mert már a készítés alatt is fogy belőlük.

Sokan vagyunk, akik elborzadva gondolunk a kimoshatatlan pacsulikra, amelyeket locsolás gyanánt szórnak a fejünkre a fiúk. Garantált lesz tehát a siker, ha a kölnik helyett rózsa- vagy bármilyen más virágvizet szerzünk be családunk férfi tagjainak. Természetesebb, kellemesebb, választékos megoldás!

Egy kis odafigyeléssel környezettudatosabban tudunk ünnepelni – ezt aztán a gyermekeink is megtanulják tőlünk, és majd ők is tudatosabb, a teremtett világunkra nagyobb felelősséggel figyelő életmódot adhatnak át az utódaiknak.

Áldott húsvétot kívánok!

■ – S. A. –

HIRDETÉS

EVÉL&LEVÉL

„A bűntől kérünk védelmet Istentől"

„Erős vár a mi Istenünk!" – így köszöntjük egymást evangélikus testvéreinkkel.

Szép költői hasonlat az „erős vár", de ma már nem fejezi ki jól, amit találkozáskor egymás üdvözlésére mondhatunk. Valaha az erős vár biztonságot, védelmet jelentett háborús időkben az embereknek. A háborús technika fejlődött, várak helyett már bunkerekben, óvóhelyeken is hiába keresünk menedéket.

Nem is kellene fizikai védelemre gondolnunk, a bűntől, a sátántól kérünk védelmet Istentől, minek is beszélnénk várról?

Ilyen hosszú, ötszavas mondat amúgy sem alkalmas köszöntésre, ráadásul a válasz is csak ugyanaz, mert nincs kialakult rövid válasz rá. Kellene valami új, rövidebb köszönésforma, amit tegező, magázó vagy önöző evangélikus testvéreink egymás üdvözlésére egyaránt használhatnának.

Sajnos én magam nem tudok semmi jól használhatót kitalálni. (Erre mondják: kritizálni könnyű… És milyen igaz!)

Bízom benne, hogy lesznek, akik majd valami jó ötlettel segítik ennek megoldását. Nem hiszem, hogy máról holnapra megoldódik, még azt sem merem remélni, hogy én megérem (nyolcvanöt éves vagyok), de addig is: E. V. A. M. I.

SZEPES ÁRPÁD *(Budapest)*

Szerkesztőségi gólyahír

Nővéréhez, a kétéves *Annához* hasonlóan *Zsolczai Lilla* is a lapzárta napjára időzítette világrajövetelét. Hetilapunk szerkesztőségi titkárának – egyben a kéthetente jelentkező ifjúsági oldal szerkesztőjének –, *Zsolczainé Vitális Juditnak* második gyermeke április 8-án, kedden este 18 óra 59 perckor örvendeztette meg érkezésével szüleit. A 3080 grammal és 53 centiméterrel született, a fotó készítésekor egyhetes csöppséget az immár négytagú család kecskeméti otthonában kapta lencsevégre büszke édesapja, *Zsolczai Balázs* művésztanár.

HIRDETÉSEK

Szentföldi zarándoklat

Október 21–29. között ismét szeretnénk elindítani szentföldi utazásunkat *Sándor Frigyes* evangélikus lelkész vezetésével, ritkán látogatott bibliai helyekkel is kibővítve: Haifa, Akkó, Meggido, Názáret, Capernaum, Holt-tenger, Dávid városa, Hasmoneus-alagút és egyéb helyek. Jelentkezés *Baksa László* gyülekezeti koordinátornál: e-mail: tridad.kft@gmail.com, tel.: 20/824-9093 (reggel 8.30-tól 18 óráig).

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Épületenergetikai korszerűsítés az Evangélikus Papnék Johannita Szeretetotthonban

Az Evangélikus Papnék Johannita Szeretetotthon több mint 113 millió forintot nyert az *Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív programjában.* A támogatás lehetővé teszi az Evangélikus Papnék Johannita Szeretetotthon fűtés- és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, napkollektoros rendszer kialakítását, napelemek felszerelését, az épület utólagos külső hőszigetelését.

Az épület energetikai tényezői már nem megfelelők, fűtés- és fűtési és használatimelegvíz-rendszere nem tesz eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavultak.

A most kezdődő projekt keretében napelemes rendszert építenek ki, a fűtés- és használatimelegvíz-rendszert teljesen felújítják, napkollektorokkal segítve a működését. Sor kerül a falak utólagos szigetelésére, valamint a nyílászárók cseréjére is. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélik.

A projekt elsődleges célcsoportja az Evangélikus Papnék Johannita Szeretetotthon valamennyi lakója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Evangélikus Papnék Johannita Szeretetotthon • 2143 Kistarcsa, Szent László u. 2. • E-mail: papnek@lutheran.hu
ujszechenyiterv.gov.hu

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

Az omega-3 zsírsavak előnyei

Az étrend fontos szerepet játszik a szem egészségének megőrzésében. Az omega-3 zsírsavak szerepe a szív- és érrendszeri megbetegedések kockázatának csökkentésében már közismert. Az omega-3 zsírsavaknak azonban vannak a látással összefüggő előnyei is.

Tudományos kutatások régóta vizsgálják az omega-3 zsírsavakban gazdag hal fogyasztásának és a látás megőrzésének összefüggéseit. Számos eredmény igazolta, hogy az omega-3 zsírsavak egyik fajtája, a dokozahexaénsav, röviden DHA fontos szerepet tölt be a látásban, a normál látás fenntartásához járul hozzá. Ezeket a tápanyagokat a szervezet nem képes előállítani, kizárólag étkezéssel pótolhatók.

Fontos tehát, hogy szemünk egészségének megőrzése érdekében gondoskodjunk arról, hogy napi étkezésünk gazdagon tartalmazzon omega-3 zsírsavakat, ezen belül is DHA-t.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Közgyűlés a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

Tisztelettel és szeretettel hívjuk a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait, valamint minden érdeklődőt a csákvári Polgármesteri Hivatal házasságkötő termében (Csákvár, Szabadság tér 9.) április 25-én, pénteken 15 órakor kezdődő gyűlésre.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

Meghívó a budakeszi Protestáns Kör alkalmára

Április 24-én, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) *„Szerzek néki”* című, párkapcsolati témájú regényéről beszélget *Kelemenné Farkas Mártával Szarka Miklós* református lelkész és felesége, *Darvas Gyopár,* a református családsegítő szolgálat munkatársai.

Az előadás ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kör tevékenységének támogatására a helyszínen elfogadunk. Szeretettel várunk minden érdeklődőt.

EVANGELIKUSELET.HU

Felhívás az EHE doktori képzésére való jelentkezésre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Doktori Iskolája felvételt hirdet a 2014/2015-ös tanévtől kezdődően PhD-képzésre. A kitöltött, aláírt jelentkezési lapot mellékleteivel együtt az EHE titkárságára (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.) kell eljuttatni április 30-ig. További információkért forduljon az EHE titkárságához (e-mail: teologia@lutheran.hu, telefon: 1/469-1050), vagy látogassa meg a doktori iskola honlapját: *goo.gl/4SvRg8*

A szabályzatok megtekinthetők a következő címen: *goo.gl/duUJFA*

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 20-ától április 27-éig

VASÁRNAP

9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból
9.06 / Kossuth rádió
Feltámadott, alleluja!
9.30 / ZDF (német)
Evangélikus istentisztelet Bonnból
10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet az arnóti evangélikus templomból
Igét hirdet:
Buday Barnabás esperes
11.00 / Duna Tv
Húsvéti református istentisztelet Zilahról
12.00 / M1
Kapcsoljuk Rómát!
Ferenc pápa húsvéti üzenete
21.05 / Bartók rádió
A westminsteri apátság kórusának hangversenye

HÉTFŐ

9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból
9.25 / Duna Tv
Zenés húsvét (magyar zenés film)
10.00 / ARD1 (német)
Evangélikus istentisztelet
12.30 / Kossuth rádió
Zsoltárok dzsesszritmusban: a Bolyki Brothers
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
22.10 / M1
Rakonczai Viktor és Rácz Gergő szerzői estje a Pannon Filharmonikusokkal
23.05 / Duna Tv
Könyvajánló
Jorge Mario Bergoglio (Ferenc pápa): Nyitott ész, hívő szív

KEDD

12.00 / Pax Tv
Ez az a nap 2013 (koncertfilm)
16.00 / Duna World
Élő egyház (vallási híradó)
19.45 / Kossuth rádió
Gryllus Vilmos: Dalok óvodásoknak és kisiskolásoknak
20.00 / Corvinus Rádió (Sopron)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)
20.00 / Pax Tv
Kút (élő interaktív műsor)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész
21.15 / Duna World
Recsk 1950–53 – Egy titkos kényszermunkatábor története (magyar dokumentumfilm, 1988)

SZERDA

13.15 / Viasat History
Az élet Jézus idejében (amerikai ismeretterjesztő sorozat)
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”
A református egyház félórája
14.40 / Duna World
Borvacsora
15.30 / Duna Tv
Bakonyi juhászasszony (magyar dokumentumfilm)
19.15 / Pax Tv
Körös–Maros Nemzeti Park (magyar ismeretterjesztő film)
19.56 / Kossuth rádió
A kék meg a sárga
Lázár Ervin meséje
20.00 / Duna World
Shakespeare: A makrancos hölgy, avagy a hárpia megzabolázása
A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház előadása

CSÜTÖRTÖK

5.15 / M1
Hajnali gondolatok
7.35 / Duna Tv
Az iszlám Európában (európai dokumentumfilm-sorozat)
9/6. Hollandia
13.40 / M1
A *megújult Zeneakadémia*
Egy új korszak nyitánya
14.15 / M1
Útravaló (közlekedésbiztonsági magazin)
19.25 / Kossuth rádió
Tetten ért szavak
Balázs Géza műsora
20.45 / M2
Jamie 15 perces kaják (gasztronómiai műsor)
22.30 / M3
A *Lusitania elsüllyesztése (magyar dokumentumfilm-sorozat)*

PÉNTEK

8.35 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
11.32 / Kossuth rádió
Vendég a háznál
Gyerekekről felnőtteknek
14.35 / Duna World
Szerelmes földrajz (magyar ismeretterjesztő magazin)
Balog Zoltán
14.55 / Duna Tv
Kövek és emberek (francia dokumentumfilm-sorozat)
22.00 / Bartók rádió
Celluloidák – a legjobb filmzenék
Charlie Chaplin filmzenéi
23.15 / Duna Tv
Hideg napok (magyar játékfilm, 1966) (96′)
23.20 / M1
A világ legjobb apája (amerikai családi film, 2009) (94′)

SZOMBAT

7.40 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
11.00 / M1
A *kétszer született gyermekek – Magyar orvosok igaz meséi az élet csodájáról (magyar dokumentumfilm)*
19.10 / Duna Tv
Hogy volt?!
Bálint András születésnapjára
21.05 / Duna Tv
Twist Olivér (angol–cseh–francia–olasz játékfilm, 2005) (124′)
21.40 / M2
Még egy év (angol filmszatíra, 2010)
21.55 / M1
MR2 Akusztik+
Marót Viki és a Nova Kultúrzenekar
1.03 / Kossuth rádió
Éjszakai Rádiószínház
A windsori víg nők

VASÁRNAP

9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból
9.05 / Duna Tv
Napok, évek, évszázadok
Tőkéczki László műsora
9.30 / Bartók rádió
Musica Sacra (egyházzenei magazin)
19.30 / Duna World
...és még egymillió lépés (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Göcsejben
21.15 / Duna Tv
Karol – Az ember, aki pápa lett (lengyel–olasz tévéfilm, 2005) (93′)
2/1. rész
23.25 / M1
Mozart: A varázsfuvola (opera)
A felújított Zeneakadémia kisteréből

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 20.)
Jézus Krisztus mondja: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él.” Jn 11,25 (Ézs 32,17; Mk 16,1–8; 1Kor 15,1,11; Jn 20,1–10) *Molnár Ferenc Egy, kettő, három* című művében egy szűk óra alatt egy fiatal pár élete gyökeresen megváltozik. A szegény sofőrt hitvesének jóságos bácsikája egyetlen óra alatt tehetség, befolyás, érdem nélkül gazdag gyárigazgatóvá teszi. A fiatalember mindezt szinte teljesen passzívan éli meg. Elgondolkoztatott a történet: hát nem egészen hasonló történt velünk? Alig kellett hozzá egy szűk hét, néhány koncentrált óra, és Krisztus Urunk az örök élet ajtaját nyitotta meg előttünk. Engedd, hogy a húsvéti csoda téged is új emberré formáljon. Nagyobb átalakulás vár rád, mint amekkorát a taxisofőrből gyárigazgatóvá lett fiatalember átélt! Új életet kínál Istened! Elfogadod?

Hétfő (április 21.)
Jézus így válaszolt nekik: „Ez a gonosz és parázna nemzedék jelt követel, de nem adatik neki más jel, csak a Jónás próféta jele. Mert ahogyan Jónás három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld belsejében három nap és három éjjel.” Mt 12,39–40 (5Móz 4,23; Lk 24,13–35; 1Kor 15,12–20; Jn 20,11–18) Ez a nagy átalakulás lehetőségének hete: szegényből gazdaggá, sőt halottból élővé lenni – ezt ígéri Jézusod. Hiszed-e, hogy megnyílt a sír, és feltámadt az Úr? Hiszed-e, hogy ő még a sírból is ki tudta emelni választottait? Hiszed-e, hogy neki fontos vagy? Szólítsd meg, kiálts hozzá, ragadd meg feléd nyújtott kezét! Válaszolj neki, s meglásd, felemeltetésed első napja lesz ez.

Kedd (április 22.)
Uram, tégy zárat a számra, őrizd ajkaim nyílását! Zsolt 141,3 (2Tim 2,24; 1Kor 15,20–28; Jn 20,19–23) Tegnap válaszodra várt, ma pedig épp az ellenkezőjét kéri Istened. Légy csendben. Hadd szóljon és tanítson ő. Hadd mondja el, mennyire szeret. Engedd meg, hogy emlékeztessen arra, amit érted tett. Ma ne szólj közbe! Ma ne tégy fel egyetlen kérdést sem! Ma csak fülelj, mert talán valami végtelenül fontosat mond! Irgalmát hirdeti neked, hogy végre eljusson a füledig, és elérjen a szívedig: ő igazán szeret téged! Ezt tette érted!

Szerda (április 23.)
Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből! 5Móz 6,5 (1Jn 4,19; 1Kor 15,35–49; Jn 20,24–31) Isten tegnap csendes figyelmet kért tőled, ma csendes cselekvésre buzdít. Iránta való szeretetre kér, amelyet valójában emberek felé kell kinyilvánítanod. Jézus maga is mindig egy-egy embert segített meg. Ma te is válassz ki egyvalakit, és igyekezz kedvében járni – mintha csak megváltó Urad kedvét keresnéd. Ha segítségre szoruló embertársaddal teszed, vele teszed – tanította Jézus. Szíved minden szeretetét szánd oda annak, aki arra vágyik! Ne sajnálj se pénzt, se időt, se verejtéket, se dicsérő szót ma! Ha mered elkezdeni, bámulatos esemény részese leszel. Amelyben legfőképp te magad alakulsz át. Nos, ki lesz az a személy?

Csütörtök (április 24.)
Akár jó, akár rossz, hallgatni fogunk Istenünknek, az Úrnak a szavára. Jer 42,6a (Jn 21,18; 1Kor 15,50–57; Jn 21,1–14) Jóban és rosszban, egészségben és betegségben, örömben és bánatban – ugye nem is könnyű? Sőt milyen nehéz tud lenni, amikor szeretetedet nem fogadják, és nem viszonozzák. Emberileg semmi értelme folytatni a pazarló szeretet küldetését. Ahogyan Jézusnak sem lehetett semmi józan indoka arra, miért adja életét Péterért, Júdásért, Tamásért. S mégis milyen jó, hogy megtette! Te se akard látni az értelmét, a végét, a kimenetelét. Csak tedd, hallgass az Úr szavára! Benne bízhatsz. Tedd meg, amit megtehetsz: a többit pedig bátran bízd rá!

Péntek (április 25.)
De Isten engem kivált a holtak hazájából, és magához fog venni. Zsolt 49,16 (1Thessz 4,14; 1Kor 5,6b–8; Jn 21,15–19) A Molnár-darabban nevére vette a gróf a névtelen fiút. Ezzel rangot, megbecsülést, önbizalmat szerzett neki. Mi, akik mennyei Atyának szólíthatjuk Istent, hasonló ajándékban részesülünk. Azért, mert fel akar emelni. Tekintetünket a porból, testünket a sírból fel a magasba, egészen a mennyekbe. Feltámadása után Jézus nyomban meglátogatta szeretett tanítványait. Gyászukat örömre fordította, csüggedésüket hálaénekké. Krisztus feltámadt, valóban feltámadt! – hangzott az első keresztyének köszönése. Visszhangozzék a legdrágább hitvallás bennünk is: Krisztus feltámadt, valóban feltámadt – és engem is feltámaszt!

Szombat (április 26.)
Ti pedig, testvéreim, Izsák módjára az ígéret gyermekei vagytok. Gal 4,28 (1Móz 26,4b; 2Tim 2,8–13; Jn 21,20–25) Jézus drága ígéreteket adott nekünk, s azokat mind beteljesítette! Isten fiainak, az ígéret örököseinek neveznek minket. És azok is vagyunk, amiért nem lehetünk eléggé hálásak. Ne tartsuk természetesnek, hogy Jézus az életét adta értünk. Ne legyünk hálátlanok iránta. Fogadjuk el bátran a bocsánat falatját, az új élethez illő tiszta lapot és új ruhát. S felszabadult örömmel mondjuk el másoknak, hogy Jézus Krisztus a magunkfajta érdemtelen emberekért adta életét, és húsvét hajnalán feltámadt. Felkínálja ma is a megújulás ajándékát. Fogadd el, becsüld meg, és add tovább ennek lehetőségét másoknak is!

■ Szigethy Szilárd

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség**: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 214166